

Muslimere i USA

En analyse av amerikanske muslimers politiske innflytelsespotensial

Kamil A. Azhar

Masteroppgave ved institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Oktober 2006

Forord

Ideen om å skrive om muslimer boende i USA fikk jeg på en forelesning med Bernt Hagtvet under kurset om amerikansk politikk høsten 2004. Han ga uttrykk for stor optimisme på vegne av amerikanske muslimer, som i følge han beveget seg i en moderat retning, og han mente at hele den muslimske befolkningen – *Ummah* – verden over burde lære av amerikanske muslimer.

Samme sommer hadde UNDP lagt fram sin Human Development rapport: “*Kulturell frihet i en mangfoldig verden*”. Blant rapportens konklusjoner var at ekstremistiske og rasistiske bevegelser oppstår ofte på grunn av diskriminering, fattigdom eller en mislykket integreringspolitikk overfor innvandrere og andre minoriteter. Det handlet om å la minoritetene slippe til i demokratiet for å demme opp om ekstremistiske tendenser. Det var dette bakteppe som gjorde meg interessert i å studere muslimenes posisjon i det amerikanske samfunn og deres politiske atferd. Arbeidet har tatt tid. I snart to år har jeg jobbet med amerikanske muslimer og blitt kjent med den hverdagen de møter. I løpet av arbeidet har ambisjonsnivået stadig måttet bli senket, og det endelige resultatet om amerikanske muslimers innflytelsespotensial i amerikansk politikk, er nå i deres hender.

Jeg vil takke mine veiledere for deres råd og tips i løpet av det siste året. Tora Skodvin og Bjørn E. Rasch fortjener begge en takk for deres tålmodighet og nyttige innspill gjennom året. Jon Vatnaland ved TIK-sentret skal ha en særlig takk for sin uvurderlige store hjelp i oppgavens avsluttende fase. Jeg har også fått nyttige innspill og råd fra forskere i USA, og vil gjerne takke Karen Leonard ved universitetet i California, Gregory B. Markus ved universitetet i Michigan og John L. Esposito ved universitetet i Georgetown for deres hjelp til bl.a. å finne frem til relevant litteratur.

Den viktigste årsaken til at jeg i dag er kommet i havn med oppgaven er uten tvil mine medstudenter og venner som har holdt meg med selskap, og gitt meg

motivasjon til å fullføre arbeidet. Min lesesalskollega, Magnus Worren, skal ha takk for å bokstavelig talt ha holdt meg gående både fysisk og psykisk det siste året, og min gamle venn Neving Rudskjær fortjener en stor takk for følge gjennom alle år på statsvitenskapsstudiet, og særlig for språkvasken av oppgaven på svært kort varsel.

Oslo, 25. oktober 2006

Innhold

FORORD	2
INNHold	4
1. INNLEDNING	6
1.1 PROBLEMSTILLING.....	9
1.2 METODE OG DESIGN.....	9
2. TEORETISK TILNÆRMING.....	12
2.1 HVA ER MAKT OG INNFLYTELSE?.....	12
2.2 INNFLYTELSE VS. INNFLYTELSESPOTENSIAL OG POLITISKE RESSURSER	17
2.3 FELLESIDENTITET SOM KOLLEKTIV POLITISK RESSURS	19
2.4 POLITISK DELTAKELSE.....	22
2.4.1 <i>Politisk organisering</i>	24
2.4.2 <i>Deltakelse i valg – den numeriske kanal</i>	27
2.4.3 <i>De andre kanalene</i>	29
2.5 OPPSUMMERING – ANALYTISK RAMMEVERK.....	30
3. AMERIKANSKE MUSLIMERS FELLESIDENTITET	32
3.1 HVEM ER AMERIKANSKE MUSLIMER?	32
3.2 MINORITET I ET JØDISK-KRISTENT SAMFUNN	39
3.3 MUSLIMSK OPINION	42
3.4 OPPSUMMERING – MUSLIMSK FELLESIDENTITET?	46
4. MUSLIMSK ORGANISERING I USA	48
4.1 MUSLIMER I USA, ELLER AMERIKANSKE MUSLIMER	48
4.2 MUSLIMSK ORGANISASJONER	52
4.2.1 <i>Ikke-politiske organisasjoner</i>	53
4.2.2 <i>Politiske organisasjoner</i>	55

4.3	ANALYSE AV POLITISKE ORGANISASJONERS ARBEID.....	57
4.4	OPPSUMMERING – MUSLIMSK LEDERSKAP?	62
5.	AMERIKANSKE MUSLIMERS VALGDELTAELSE.....	64
5.1	MUSLIMSK MOBILISERING OG STEMMEGIVNING I 2000 OG 2004.....	64
5.2	ANALYSE AV MUSLIMSK STEMMEGIVNING	70
5.3	OPPSUMMERING – MUSLIMSK DELTAKELSE?	72
6.	AMERIKANSKE MUSLIMERS INNFLYTELSESPOTENSIAL – TENTATIVE	
	KONKLUSJONER	73
6.1	DEN MUSLIMSKE GRUPPEN – FELLESIDENTITET.	73
6.2	MUSLIMSK ORGANISERING – LEDERSKAP.	75
6.3	DELTAKELSE I VALG	78
7.	AVSLUTNING.....	80
	KILDELISTE	83
	UNDERSØKELSER OG RAPPORTER:	87
	AMERIKANSK-MUSLIMSK ORGANISASJONER:.....	87

1. Innledning

Denne oppgaven har til hensikt å analysere en minoritets mulighet til å øve politisk innflytelse i et majoritetssamfunn. Oppgaven vil fokusere på muslimer boende i USA, og se på i hvor sterk grad de er i stand til å mobilisere, delta i og øve innflytelse over amerikansk politikk.

Etter den kalde krigen har krigen mot terror og islamsk fundamentalisme vært det nye mantraet i internasjonal politikk. Svein Melby (2004) viser på en elegant måte hvordan den nye verdenssituasjonen etter murens fall i 1991 og terrorangrepene 11. september 2001, kombinert med ny regjering i USA førte til et markant skifte i USAs utenrikspolitiske prioriteringer i det nye årtusenet. Dette resulterte bl.a. i at USA innledet krig mot først Afghanistan og dernest Irak som et ledd i krigen mot terror. Godt hjulpet av Samuel P. Huntingtons bok om *“Clash of Civilization, Remaking of a New World Order”* (1996), hvor kulturforskjeller blir trukket frem som primærkilden til konflikt i årene fremover, lå alt til rette for en krig mellom Vesten og Islam. Selv om amerikanske myndigheter¹ etter 11. september ved flere anledninger har påstått at det er terrorisme og ikke muslimer/ islam som er målet for deres militære styrker, er det ingen hemmelighet at USAs offensiver de siste årene i det minste blir *oppfattet* som en krig mot islam (www²). Mamoun Fandy (Haddad m.fl., 2002:212) skriver:

“Although the US fervently claims it has “no quarrel with Islam” but only with “terrorism”, it is clear that vast populations in the Middle East and elsewhere do not believe this to be the case.(...) It appears to Muslims that the US looks at Islam only in the context of terrorist threats.”

¹ Senest ved Bushs tale til FN's generalforsamling tirsdag 19. september (lest 28. september 2006) (<http://english.aljazeera.net/NR/exeres/A244BD75-DB5A-4771-BF70-949BF61B8C5F.htm>)

² Esposito, John (2004) (lest: 14. desember 2005). *“Three years after.”* <http://iviews.com/articles/Articles.asp?ref=IV0409-2456>

Med bakgrunn i dette er det interessant å studere den politiske atferden til amerikanske muslimer³, som med opp mot 7 millioner innbyggere utgjør en numerisk stor minoritet i USA. Begynner disse å dele samme oppfatning av krigen vil det på sikt kunne utgjøre et innenriksproblem USA ikke kan leve med.

Muslimer og Vesten er gamle kjente, i den forstand at de i vel 1300 år har påvirket og bekjempet hverandre (Waage, 2004:8). Møtet mellom de to kulturverdenene har i flere hundre år ført til fruktbar kulturutveksling og stimulert gjensidig vekst. De konfrontasjonene som har vært har imidlertid ført til blodutgytelse, som korstogene. Det er først og fremst Europa som har hatt de største konfrontasjonene med den muslimske verden⁴, og ser man bort fra mongolenes fremmarsj har alle angrep på Europa siden 955 vært fra den islamske verden; *Dar al- Islam*⁵ (Pipes, 2002:84-85). Oppmerksomheten rundt den muslimske verden falt noe etter oppløsningen av det Osmanske riket etter 1. verdenskrig, men det var bare en kortvarig pause, for samtidig som Europa og USA var opptatt med 2. verdenskrig og den kalde krigen, opplevde de stor innvandring⁶ fra nettopp den delen av verden. Denne innvandringen og enkelthendelser som den islamske revolusjonen i Iran (1979), krigen mellom Iran og Irak på 80-tallet, Rushdie- saken (1989), den første Golfkrigen (1991), det første angrepet på World Trade Center (1993), Talibans maktovertakelse i Afghanistan (1996) og selvfølgelig terrorangrepet 11. september 2001 tvang fram økt interesse for og oppmerksomhet rundt religionen islam og *muslimer* som gruppe. Berlin murens fall var kanskje mest betydningsfulle enkelthendelsen som førte til at både Europa og USA igjen vendte blikket lenger øst enn tidligere.

³ Begrepet amerikanske muslimer er vidt definert som: *De som føler seg, eller identifiserer seg som muslimer, er muslimer*. Denne definisjonen vil bli videre drøftet i kapittel 3.1.

⁴ I mangel på et bedre ord bruker jeg begrepet "muslimske verden". Med det forstår jeg de land som var omfattet av det Osmanske riket før 1. verdenskrig.

⁵ *Islams Hus*. Et skille i islamsk tenkning går mellom *dar al-Islam* – Islams Hus og *dar al-Harb* – Krigens Hus. Enkelt forklart er Krigens hus navn på områder/regioner hvor islam ikke er dominerende, hvor *Allahs* vilje ikke er å finne, i motsetning til Islams Hus hvor underkastelse overfor *Allah* er synlig (Esposito, 1998:66)

⁶ Se 3.1

Tidligere generalsekretær i NATO, Willy Claes, utløste en storm med sine uttalelser i 1995 om at islamsk fundamentalisme hadde overtatt som Europas største fiende etter kommunismen (Rossouw, 1995).

De ovennevnte enkelthendelsene har naturlig nok ført til at den muslimske befolkningen verden over, men i særlig grad muslimer boende utenfor *Dar al-Islam* – spesielt i USA og Europa, har følt seg under sterk fokus og til tider press de siste 10-20 år. Dette fokuset har bl.a. kulminert i mye litteratur om islam, islamisme og muslimers hverdag generelt. Denne oppgaven stiller seg i rekken av den litteraturen ved å søke svar på om amerikanske muslimer har mulighet til å øve innflytelse over amerikansk politikk.

Å fokusere på en religiøs minoritet, framfor en etnisk minoritet i USA, er et bevisst valg. I følge Michael Walzer (1992:26) er USA mer en union av etniske og religiøse grupper framfor en union av stater, slik navnet tilsier.

Statseblemet; *E pluribus unum* "Fra mange, en", illustrerer nettopp det poenget. I den amerikanske konstitusjonen skilles stat og kirke klart, samtidig som religion står sterkt blant befolkningen i USA. I 2001 utga *The Graduate Center of the City University of New York* undersøkelsen "American Religious Identification Survey"⁷ (Kosmin m.fl., 2001), som viste at 75 % av respondentene anså seg selv som religiøse eller litt religiøse (Kosmin m.fl., 2001:17). Under president Bush d.y. har de konservative kristnes posisjon i det Republikanske partiet blitt satt på dagsorden, og det snakkes ofte om jødernes generelle innflytelse i USA.

Islam er den raskest voksende religionen i USA, og er i dag USAs nest største religion, og den muslimske befolkningen vil være doblet innen 2027 (Findley, 2001; Haddad og Esposito, 1998). Da er det nærliggende å spørre seg hvilken posisjon amerikanske muslimer har i USA? Selv om det ved enkelte tilfeller vil være naturlig å sammenlikne ulike religiøse gruppers innflytelse i USA, ønsker

⁷ The Doctorate-Granting Institution of the City University of New York:
http://www.gc.cuny.edu/faculty/research_briefs/aris/aris_index.htm

oppgaven ikke å gjøre en komparativ analyse, men er en unik casestudie som omhandler den muslimske befolkningen i USA.

1.1 Problemstilling

Statsvitenskap som fagretning har alltid vært interessert i studiet av *hvem* som har makt i et samfunn – det være seg over offentlige beslutninger eller annet – og *hvordan* makten oppnås (Dahl, 1991:2). Imidlertid er det å måle en gruppes makt og innflytelse en vanskelig manøver (Lasswell og Kaplan, 1950; Dahl, 1961), og oppgaven har ikke som ambisjon å måle den faktiske og totale innflytelsen amerikanske muslimer har i USA, men søker svar på deres *evne* og *mulighet* til å kunne øve politisk innflytelse på føderalt nivå som en minoritetsgruppe. Den økende andelen muslimer i USA, kombinert med dagens verdensbilde, gjør det interessant å studere om muslimer bosatt i USA opplever å kunne påvirke politikktutforming i USA eller om de anser seg selv som en maktesløs minoritet.

Min problemstilling er å identifisere hvilke betingelser en minoritetsgruppe må oppfylle for å kunne påvirke politikktutforming i et majoritetssamfunn, og om muslimer i USA oppfyller de betingelser maktteoretikere mener er nødvendige for å kunne snakke om et *innflytelsespotensial*.

1.2 Metode og design

Oppgaven tar ikke i bruk én fast teori som empirien testes opp mot, men bruker ulike maktteoretikers forståelse av begrepene makt og innflytelse og hvordan den best oppnås, for å kartlegge amerikanske muslimers innflytelsespotensial i USA. Datamaterialet til oppgaven er i all hovedsak sekundærlitteratur skrevet om muslimer i USA, hvor hovedverkene er skrevet av bl.a. forskere ved *Center for Muslim-Christian Understanding* ved universitetet i Georgetown. Nyere data er også funnet på internett, og inkluderer bl.a. forskningsresultater fra det samme sentret og artikler i ulike tidsskrifter. Debattsidene til tidsskriftene har i tillegg

vært interessante kilder når det gjelder å få et helhetlig bilde av hverdagen, og det er henvist til debattinnlegg i oppgaven. Oppgaven trekker i tillegg også tråder fra den voksende litteraturen om flerkulturelle samfunn og møtet mellom majoritets- og minoritetskulturer.

Det er særlig to problemer knyttet til bruk av internett som kilde. Det finnes for det første uhyre mye informasjon på nettet, og sannhetsgehalten i den er ikke alltid etterprøvable. For eksempel har organisasjoner eller skribenter som ett sted er fremstilt som svært troverdige, blitt omtalt som løgnere et annet sted. Det er noe det hele tiden må tas høyde for når kilder fra internett blir brukt, og til syvende og sist har det vært opp til undertegnede å dømme sannhetsverdien i kildene som er brukt. Det andre problemet er relatert til informasjon hentet fra hjemmesidene til de muslimske organisasjonene. De er i forhold til min problemstilling selv en aktiv part med interesse av å fremstille seg på en best mulig måte da det er med på å legitimere deres eksistens. Men forskjellige kilder som peker mot det samme er med på å øke min sikkerhet i at jeg treffer riktig.

For å komme frem til mine konklusjoner har oppgaven følgende struktur: I kapittel 2 gis en teoretisk fremstilling av hva som forstås med makt og innflytelse, og hvordan ulike maktteoretikere mener en best måler disse størrelsene. Distinksjonen mellom den ”elitistiske skolen” og den ”pluralistiske skolen” står her sentralt og blir belyst. I samme kapittel gjøres de nødvendige avgrensningene mellom en måling av en gruppes *innflytelse* og *innflytelsespotensial*, og kapittelet munner ut i et analytisk rammeverk for resten av oppgaven. Det er i kapittel 3 jeg drøfter hvem den muslimske gruppen i USA er, vurderer om de kan kalles en gruppe med interessefellesskap som representerer en annen ”opinion” enn den generelle befolkningen i USA, og hvordan deres liv som en minoritet påvirker deres politiske atferd. Hvordan majoritetsbefolkningen forholder seg til en minoritet er uten tvil med på å påvirke graden av deltakelse fra en minoritet, men det aller viktigste er at minoriteten selv har et ønske om å være en politisk aktør. Kapittel 4 redegjør derfor for den interne debatten muslimer i USA har hatt om hvorvidt de som muslimer kan delta i et politisk system som ikke er styrt etter islamsk lovgivning,

og presenterer de regionale og nasjonale muslimske organisasjonene som ble dannet i kjølvannet av den debatten og analysere deres arbeid. I den sammenheng er det naturlig å skille mellom *politiske* og *ikke-politiske* organisasjoner, hvor det naturlig nok er de politiske organisasjonene som er av hovedinteresse for oppgaven.

I kapittel 5 ser jeg på hvorvidt og hvorledes amerikanske muslimer deltar i amerikanske presidentvalg, og presidentvalgene i 2000 og 2004 analyseres. Oppgaven konsentrerer seg om presidentvalgene, da det er amerikanske muslimers innflytelse på det føderale nivå som er av interesse.

2. Teoretisk tilnærming

Hva menes med makt og innflytelse? Hvordan oppnås og måles makt? Hva menes med en gruppes innflytelsespotensial? Helt siden Aristoteles tid har det i følge Robert Dahl (1991:2) vært allment godtatt at et politisk forhold innebærer autoritet, kontroll og makt i en eller annen form. Harold D. Lasswell og Abraham Kaplan (1950:xiv) skriver sågar at: *“Political science, as an empirical discipline, is the study of the shaping and sharing of power”*.

På samme måte som med eksempelvis kulturbegrepet, er *makt* like allestedsnærværende som det er uhåndgripelig. Man hører ofte utsagn om at kunnskap er makt, språk er makt eller begreper som symbolsk makt, strukturell makt, økonomisk makt og usynliggjøringsmakt. Det viser tydelig at maktbegrepet er mangfoldig, og det hersker tvil om *hva* makt er, noe som gjør det vanskelig å både studere og måle (Dahl, 1991:12; Paddison, 1983:3). For å skape orden i dette kaoset av maktbegreper må man ha definisjoner, men man lærer ikke noe om så altomfattende som begrepet makt ved å lese definisjoner, og enhver definisjon vil alltid være en forenkling. I kapittelets første del presenterer jeg ulike maktteoretiske syn på hvordan man forstår begrepene *makt* og *innflytelse*, og hvordan det kan/bør måles. De andre delene i kapittelet peker på de nødvendige betingelsene som gir en minoritetsgruppe politisk innflytelse, før kapittelet avsluttes med oppgavens analytiske rammeverk.

2.1 Hva er makt og innflytelse?

”Makt har en negativ klang, og få som treffer beslutninger om andres velferd vil vedkjenne seg at de er maktutøvere,” skriver Gudmund Hernes (1983:7). Til tross for gammel interesse for fenomenet makt har statsvitene ikke klart å komme med en enhetlig avsluttet teoretisk fremstilling som fanger inn alle interessante dimensjoner av fenomenet makt (Bell m.fl. 1969:3; Bachrach og Baratz, 1970:17). Hvordan man definerer makt avhenger av hvem som definerer. En forfatters ”innflytelse” kan være en annen forfatters ”makt”, og er et resultat av

den manglende enigheten om hvilke definisjoner som gjelder for de ulike sidene av begrepet ”makt” (Dahl, 1991:28). De ulike definisjonene og uenighetene har i all hovedsak dreid seg om hvilken tilnærming en velger og hva en vektlegger i studie av makt (Bell m.fl. 1969:29).

Robert Dahl skriver i sin artikkel “*The Concept of Power*” (1957):

“If so many people at so many different times have felt the need to attach the label power, or something like it, to some Thing they believe they have observed, one is tempted to suppose that the Thing must exist; and not only exist, but exist in a form capable of being studied more or less systematically.” (Bell m.fl., 1969:79)

Tidligere ble makt studert ut fra en tankegang om at ”makt” lå til, eller tilhørte en bestemt politisk enhet eller et politisk forhold, og et stort omfang av statsvitenskapelig og sosiologisk litteratur beskjeftiger seg med å identifisere *hvem* som har makt i en bestemt politisk enhet – det være seg en komité eller det internasjonale system (Bell m.fl., 1969:29). På det lokale nivå har debatten handlet om hvorvidt det er en liten dominant gruppe (elite) som har makten over den store populasjonen, eller om denne dominante gruppen skifter i takt med hvilke saker som blir behandlet. Den første tilnærmingen – ofte kalt den ”elitistiske skolen” – bygger på en antagelse om at ethvert samfunn har en elite som dominerer de fleste beslutningene, og at denne makteliten er vedvarende over tid, mens den ”pluralistiske skolen” med Robert Dahl og Nelson W. Polsby i spissen kritiserer den tilnærmingen og hevder at en slik maktelite ikke finnes, og at politiske beslutninger er et resultat av dyktighet og bruk av ”maktressurser” av ulike interessegrupper (Polsby, 1963:113; Bell m.fl., 1969:29-30; Bachrach og Baratz, 1970:4). Disse ressursene kan blant annet bestå av økonomisk velstand, kontroll av informasjon, sosial posisjon, kunnskap og ekspertise eller etnisk solidaritet m.m. (Dahl, 1961:226; Polsby, 1963:119; Bell m.fl., 1969:30).

Når det gjelder definisjon av ”makt”, trekker Erik Fiva (1982:2-3) fram et stort utvalg av ulike maktdefinisjoner, og viser den variasjonen som finnes av definisjoner av makt i litteraturen. Felles for alle definisjonene er den

underliggende tankegangen om at det i en eller annen form handler om at *A påvirker B*, eller *A* får *B* til å gjøre noe den ellers ikke ville gjort (Kaplan og Lasswell, 1950:75; Bell m.fl., 1969:23; Bachrach og Baratz, 1970:7; Lukes, 1974:26; Fiva, 1982:i; Dahl, 1991:28).

Når det kommer til måling av makt er det for Dahl, og andre pluralister i maktteorien, den reelle *maktutøvelsen* som er interessant. Tankegangen til pluralistene er at makt kan knyttes til "*saker*" og "*interesser*", og ulike koalisjoner blir dannet ut fra interessekonflikt (Polsby, 1963:115; Lukes, 1974:13). Professor E.E. Schattschneider (1960:2) skriver at: "*At the root of all politics is the universal language of conflict*", og nettopp "*konflikt*" er i følge Lukes (1974:14) et sentralt element ved pluralistenes studie av makt. Uten en interessekonflikt vil maktutøvelsen vanskelig la seg identifisere. Polsby (1963:4) skriver at en konfliktsituasjon mellom ulike aktører er det nærmeste en kommer en eksperimentsituasjon hvor en kan måle aktørens kapasitet til å påvirke resultatet. Metoden pluralistene foreslår for å avgjøre om noen fraksjoner har mer makt enn andre er ved en grundig gjennomgang av sentrale enkeltsaker, og derigjennom avgjøre hvilke deltakere som initierer alternativene som senere blir vedtatt, og hvem som står for de alternativene som blir nedstemt (Dahl, 1961: 336; Polsby, 1963:113).

Pluralistene møter sterk kritikk for ikke å definere *hva* de mener er *sentrale* saksområder. Bachrach og Baratz (1970:10) kritiserer både Dahl og Polsby for på den måten å skille mellom *viktige* og *ikke-viktige* saksområder, uten en analyse av de skjevhetene (bias) som er innebygd i det politiske system. De bruker professor Schattschneiders (1960:71) ofte siterte ord for å gi belegg for sitt ståsted:

"All forms of political organization have a bias in favour of the exploitation of some kinds of conflict and the suppression of others because organization is the mobilization of bias. Some issues are organized into politics while others are organized out."

Deres hovedkritikk mot pluralistene går ut på at de kun analyserer én side av makt. De argumenterer for at makt har to sider, av Lukes (1974:16) definert som

den to- dimensjonale synsvinkel. Selv om de godtar at makt er å påvirke noen til å gjøre noe de ellers ikke ville ha gjort, fremhever de det de kaller ”non-decisions”. Bachrach og Baratz (1970:7) hevder at makt også utøves når A er i stand til å forhindre – bevisst eller ubevisst – at bestemte spørsmål i det hele tatt kommer på ”sakskartet”. Man sikrer bestemte interesser ved å sørge for at andre interesser overhode ikke kommer til orde. Det betyr at mulige resultater forblir ”ikke-resultater” (non-decisions).

På ett punkt er de derimot på linje med pluralistene, og det gjelder deres syn på ”konflikt” som en nødvendighet for utøvelse av makt.

“A power relation exists when (a) there is a conflict of over values or course of action between A and B; (b) B complies with A’s wishes; and (c) B does so because he is fearful that A will deprive him of a value or values which he regards more highly than those which would have been achieved by non-compliance.” (Bachrach og Baratz, 1970:24)

Videre skriver de:

”If there is no conflict, overt or covert, the presumption must be that there is consensus on the prevailing allocation of values, in which case nondecision-making is impossible” (ibid:49)

Steven Lukes (1974) fremmer et tredje perspektiv inn i maktteorien. Han kritiserer Dahl, Bachrach og Baratz for å være for opptatt av å studere *faktisk atferd*, og det overdrevne fokuset på observerbar ”konflikt” for måling av maktutøvelse. Han påstår (1974:23) at makt ikke bare utøves når A får B til å gjøre noe den ellers ikke ville ha gjort, men også når A påvirker, former og avgjør B’s ønsker. I følge Lukes (ibid) er den mest effektive formen for makt å forhindre at ”konflikten” kommer fram i det hele tatt. I George Orwells kjente framtidsroman ”1984” skildres en verden hvor *Partiet* har full kontroll over ikke bare handlingene til *Oceania*s borgere, men også deres tanker og preferanser gjennom *Tankepolitiet*, og gir et bilde av det Lukes kaller den ’mest effektive form’ for makt. Han er ikke fremmed for at det ligger en *potensiell* konflikt bak maktutøvelsen, men den blir aldri aktualisert da de makten utøves over ikke er klar over sine *virkelige* interesser (Lukes, 1974:24-25).

Men hva skiller egentlig *makt* fra *innflytelse*? Maktteoretikerne er usikre på hvor dette skillet går. I følge Fiva (1982:i) oppfattes vanligvis innflytelse som en svakere grad av påvirkning i favør av en bestemt interesse, uten at han klargjør det noe ytterligere. For Lukes (1974:31) er det fraværet av interessekonflikt (latent eller åpenbar) som er avgjørende om man skal snakke om innflytelse framfor makt. Han definerer innflytelse som: ”*alle slike tilfeller av samarbeidende aktivitet, hvor individer og grupper på en betydningsfull måte påvirker hverandre i fraværet av en interessekonflikt mellom dem*”. Bachrach og Baratz (1970:17) innrømmer at selv om det bør skilles mellom makt og innflytelse, så blir begrepene brukt om hverandre i de fleste studier av makt. Bachrach og Baratz utvikler en hel typologi av begrepet makt, som inkluderer tvang, innflytelse, autoritet og manipulasjon avhengig av i hvilken form maktutøvelsen skjer og hvilke konsekvenser det har for den maktutøvelsen går utover (1970:37). Lasswell og Kaplan (1950:76) skriver:

“It is the threat of sanctions which differentiates power from influence in general. Power is a special case of the exercise of influence: it is the process of affecting policies of others with the help of (actual or threatened) severe deprivations for nonconformity with the policies intended”

Også Bachrach og Baratz (1970:30) deler synet om ”trusselen om sanksjoner” som forskjellen mellom *makt* og *innflytelse*, men hevder at grenseoppgangen ofte er vanskelig å trekke. Særlig gjelder dette tilfeller hvor årsaken til *B*'s samtykke med *A*'s ønsker er vanskelige å fastslå. Valgte *B* å følge *A* grunnet frykt for sanksjoner, eller var det et frivillig valg? Å skille mellom makt og innflytelse blir ytterligere forvansket av det samspillet som eksisterer mellom de to. Makt genererer mer innflytelse og vice versa (ibid:32).

I min analyse har jeg i utgangspunktet ikke et sterkt skille mellom begrepene makt og innflytelse, og følger så måte pluralistene som i følge Lukes (1974:12) bruker begrepene om hverandre, med den antagelsen at det bak alle konseptene ligger en felles *idé* om påvirkning.

2.2 Innflytelse vs. innflytelsespotensial og politiske ressurser

Når jeg i dette kapittelet trekker opp begrepet *innflytelsespotensial* så ligger det i det en erkjennelse av at jeg i denne oppgaven ikke kan ha som ambisjon å måle den *totale* og ei heller den *faktiske* innflytelsen amerikanske muslimer har i USA. Det ville innebære – hvis jeg skulle ha fulgt pluralistenes metode – at jeg valgte ett, og helst flere case jeg går i dybden på for å måle amerikanske muslimers innflytelse på dem. Min analyse av amerikanske muslimer vil ikke inkludere en slik *grundig gjennomgang av saker* hvor makt blir utøvd, men fokusere på innflytelsespotensial i kraft av noen generelle, men nødvendige egenskaper en gruppe må oppfylle for å kunne ha innflytelse. Forskjellen mellom en analyse av innflytelse og innflytelsespotensial er at jeg istedenfor å søke etter data som sier noe om den *faktiske* innflytelsen, søker etter data som gir meg grunnlag til å si noe om *rammebetingelsene* for å oppnå den innflytelsen. Da vil jeg kunne følge et resonnement av typen: ”*Disse (x, y og z) forholdene representerer betingelser for at muslimer skal ha innflytelse. Dersom de betingelsene ikke er til stede, vil det også være mindre sannsynlig at vi kan snakke om muslimsk innflytelse i USA. Dersom de er til stede, vil det være mer sannsynlig at muslimer har innflytelse*”.

Robert Dahl (1961:271) problematiserer begrepet innflytelsespotensial. For pluralistene er det som kjent *utøvelsen* av makt som er interessant i studiet av makt. Det er et individ eller en gruppes atferd i bestemte situasjoner som avgjør deres makt, og et potensial er ikke noe annet enn nettopp et potensial. Han peker på hvordan en politisk ressurs, som for eksempel penger, først og fremst er en *potensiell* kilde til innflytelse, og hvordan man velger å bruke den ressursen vil være utslagsgivende for om det gir reell innflytelse. Videre er det ikke så enkelt som at innflytelsespotensialet øker i takt med de politiske ressursene/betingelsene som identifiseres som nødvendige for å utøve innflytelse. Skal man snakke om en gruppes innflytelsespotensial er det nødvendig å klargjøre hvorvidt gruppen utnytter sine ressurser som et kollektiv, og hvor effektive de er i bruken av dem. Snakker man for eksempel om penger

som politisk ressurs, er det med andre ord ikke tilstrekkelig å vise til at gruppen det er snakk om har mye penger, men om gruppen er *i stand til* å bruke pengene til å oppnå et felles mål. Det innebærer bl.a. en antagelse om at hele gruppen er enige om politiske mål og valg av strategi. Det er heller ikke tilstrekkelig å gjøre en slik analyse kun av gruppen under studie, men den må i prinsippet også gjelde for de andre gruppene som ønsker å påvirke et politisk utfall (ibid, 272-73).

Dennis H. Wrong (1997:6) skriver at makt ofte blir definert som en *kapasitet* til å påvirke og styre andre. Det er med andre ord forskjell på å ha mulighet/kapasitet/potensial til å øve innflytelse, og å faktisk øve det. Det gjøres et skille mellom å *ha* makt (*dispositional concept*) og å *utøve* makt (*episodic concept*). Forstår man begrepet makt som en kapasitet til å kunne øve makt, ligger potensialet implisitt i definisjonen av makt som er mulig å skille fra faktisk handling (Wrong, 1997:10).

Robert Dahl (1961:226) trekker frem bruken av politiske ressurser i kampen om makt og innflytelse. Den eller de som viser dyktighet i bruken av sine politiske ressurser er i følge Dahl den eller de som vil ha makt og innflytelse. Men hvilke politiske ressurser er det så snakk om? Dahl (1961:226) identifiserer en lang liste med politiske ressurser i det amerikanske politiske system som inkluderer:

“... an individual’s own time; access to money, credit, and wealth; control over jobs; control over information; esteem or social standing; the possession of charisma, popularity, legitimacy, legality; and the rights pertaining to public office. The list might also include solidarity: the capacity of a member of one segment of society to evoke support from others who identify him as like themselves because of similarities in occupation, social standing, religion, ethnic origin, or racial stock. The list would include right to vote, intelligence, education, and perhaps even one’s energy level.”

Antagelsen når man fokuserer på ressurser er at maktutøveren har mer ressurser enn subjektet, og denne ulike fordelingen gir grunnlag for et maktforhold (Wrong, 1997:125). Imidlertid er det igjen viktig å få fram at å være i besittelse av maktressurser ikke er ensbetydende med at de brukes for å oppnå makt over

andre (ibid), og både Dahl (1961:305) og Wrong (1997:130) viser at disse ofte blir brukt til å oppnå ikke-politiske mål.

Like lenge som maktteoretikerne har beskjeftiget seg med *hva* makt og innflytelse er, har de vært opptatt av *hvem* som oppnår makt. Hvilke grupper er i stand til å mobilisere sine politiske ressurser i et pluralistisk system? De neste to delene vil identifisere noen nødvendige betingelser for at det kan snakkes om muslimsk innflytelsespotensial i USA.

2.3 Fellesidentitet som kollektiv politisk ressurs

Pluralistene snakker om ulike *interessegruppers* dyktighet til å dra nytte av sine ”maktressurser” i et pluralistisk samfunn. Det er altså *grupper* som står mot hverandre for å påvirke offentlige beslutninger, hvor fordelingen av politiske ressurser og dyktighet i bruken av dem er det som skiller interessegruppens maktforhold. I følge Wrong (1997:131) er det også det Schattschneider snakker om når han trekker frem at “*organization is the mobilization of bias*” (Schattschneider, 1960:71). De organiserte har i kraft av sin organisering betydelige fordeler for å fremme sine interesser framfor de uorganiserte (ibid). Også Dahl (1991:22-23) viser hvordan for eksempel én persons stemmegivning i nasjonale valg kan virke trivielt, mens felles stemmegivning av en stor nok gruppe kan i et demokratisk system forandre hele valgresultatet. Schattschneider viser til hvordan slik organisering tiltrekker seg medlemmer fra bestemte lag i samfunnet. Han skriver:

“The flaw in the pluralist heaven is that the heavenly chorus sings with a strong upper class accent.” (1960:35)

Wrong (1997:131-32) bruker dette til å peke på at organisering er en *kollektiv politisk ressurs* som er minst like ulikt fordelt i befolkningen som de individuelle ressursene som Dahl lister opp i sin bok “*Who Governs?*”. Størrelsen på gruppen er også en avgjørende kollektiv ressurs. Det er størrelsen på gruppen som avgjør

den totale mengden individuelle ressurser gruppen har tilgjengelig til bruk for et kollektivt formål (1997:135-6).

Også Dahls tidligere fremhevede sitat trekker frem *solidaritet* mellom mennesker i samme arbeidssituasjon, sosiale klasse eller med lik religiøs og etnisk bakgrunn som en viktig politisk ressurs. Han peker på verdien av kollektive ressurser i sin diskusjon om innflytelsespotensial, hvor en gruppe mennesker med få økonomiske midler kan vinne frem over enkelte rike individer dersom gruppen er i stand til å bruke pengene for å oppnå et felles mål (Dahl, 1961:273). Wrong skriver (1997:138):

“Collective resources resulting from the aggregation of individual resources, as well as group size (...), can only be mobilized for political uses, or even acquire existence *as* collective resources, because of the prior achievement of a degree of minimal solidarity and organization by a plurality of individuals.”

Individuelle ressurser har høyere *liquidity* – evne til å bli overført til politisk sammenheng – enn kollektive ressurser. For at individuelle ressurser skal effektivt bli brukt kollektivt, må det foreligge en enighet blant gruppen om felles mål basert på en *kollektiv identitet*. Videre må et minimum av sosial organisering som koordinerer individenes aktiviteter være til stede, for at disse individuelle ressursene skal overføres til kollektiv politisk makt (Wrong, 1997:138). Nettopp underkjennelsen av betydningen av en kollektiv bevissthet og en sosial koordinasjon er i følge Wrong (ibid:143) årsak til en rekke konspirasjonsteorier.

Grad av samhold og organisering innad i en gruppe varierer selvsagt, og mye kan skrives om hvilke aktører som er i stand til å mobilisere likesinnede til å utgjøre en politisk maktfaktor. Det hevdes ofte at politikk handler om *hvem som får hva, når og hvordan*, men som Wrong (1997:145) formulerer det kan politikk ofte karakteriseres som en kamp om *hvem som blir mobilisert, for hvilke kollektive mål, når og hvordan*. Jeg har ikke til hensikt å dvele for lenge ved dette punktet annet enn å vise til Dahl som i “*Who Governs?*” (1961:33) viser hvordan det i New Haven – som i mange andre amerikanske byer på 50- og 60-tallet – dukket opp en bevissthet rundt det å være en minoritet – det være seg

som katolikk, jøde eller farget – og dannet grunnlaget for hele livsanskuelsen til den enkelte. *Den etniske* som Dahl (1961:33) kaller dem, følte en konflikt mellom USAs budskap om likestilling og ubegrensede muligheter og den faktiske behandlingen de følte de var gjenstand for. Mange av den etniskes problemer hadde sitt utspring i det å være minoritet – utdannelsesnivå, talemåte, klesstil, atferd, inntekt, nabolag, uvitenhet om amerikanske institusjoner og normer og ikke minst mangel på selvtillit. Dahl hevder videre at enhver politisk leder som hjalp en etnisk gruppe til å overvinne de handikapp assosiert med deres etniske bakgrunn, og dermed økte deres makt og prestisje, hadde en effektiv strategi for å opparbeide seg både støtte og lojalitet fra den etniske gruppen.

Wrong (1997:148-49) lister opp noen punkter som kjennetegner en fullt ut mobilisert gruppe. Da foreligger det en bindekraft blant medlemmer av gruppen basert på en kollektiv identitet og en felles forpliktelse om mål og interesser. Denne kollektive identiteten impliserer klare grenser som skiller gruppens medlemmer fra ikke-medlemmer. For det andre må gruppens medlemmer oppfatte sine interesser i konflikt med andre grupper eller etablerte makthavere. Og til slutt må en sosial organisasjon konstrueres for å fremme gruppens mål, interesser og verdier i kamp mot rivaliserende grupper. I tillegg til disse punktene trekker også Wrong frem det han kaller *diffuse solidarity*, hvor felles verdier, tro og tradisjoner kan stimulere grupper til å mobilisere. Lik etnisk bakgrunn eller felles religiøs tilhørighet er gode eksempler på slik *diffuse solidarity* (Wrong, 1997:150).

Min utfordring ligger i å finne ut om amerikanske muslimer evner å stå frem som en gruppe med sterk intern samhold og kollektiv bevissthet, eller om det er en gruppe som spriker i alle retninger med sterke interne interessekonflikter.

2.4 Politisk deltakelse

Når man skal prøve å utløse sitt potensial er den viktigste forutsetningen at man *deltar* i beslutningsprosessene. Det er som Lasswell og Kaplan (1950:77) skriver at: “*The weight of power is the degree of participation in the making of decision.*” I følge Milbrath og Goel (1977:13) blir politisk deltakelse ofte operasjonalisert som grad av valgdeltakelse, til tross for at sammenhengen mellom valgdeltakelse og annen form for politisk deltakelse (parti- og kampanjearbeid, kontakt med offentlige personer, protester og lignende) ikke nødvendigvis er sterk. Milbrath og Goel (1977:2) definerer politisk deltakelse som handlinger av privatpersoner som søker å øve innflytelse eller støtte myndighetene og/eller støtte/ikke støtte myndighetene og politikken. Det er disse definisjonene jeg legger til grunn når jeg i kapittel 5 fokuserer på den numeriske kanal, og ser på hvorvidt amerikanske muslimer ved siden av å artikulere noen felles interesser gjennom sine politiske organisasjoner også tar del i det politiske systemet, og derigjennom gjør et forsøk på å påvirke amerikansk politikk.

Flertallet av muslimer i USA er som nevnt innvandrere fra andre land som er bosatt i USA. Da må man i et majoritets- og minoritetsperspektiv se på i hvor sterk grad amerikanske muslimer er *inkludert* i det amerikanske samfunn. Å være inkludert i samfunnet er et svært vidt begrep som kan operasjonaliseres på mange måter. En fruktbar – men ikke problemfri – tilnærming kan være å skille mellom inkludering *generelt i samfunnet* på den ene siden, målt opp mot variabler som sysselsettingstall, utdannelsesnivå eller sosioøkonomisk situasjon, og *politisk inkludering* – som denne oppgaven er interessert i – på den andre siden, som jeg forstår som grad av politisk deltakelse. På en måte kan politisk inkludering bli sett på som en side av å være generelt inkludert, men det er meget mulig å være inkludert i samfunnet uten å nødvendigvis være politisk inkludert. Det som gjør dette skillet vanskelig er samspillet mellom å være inkludert i samfunnet generelt og det å være politisk inkludert. For eksempel vet vi at valgdeltakelse korrelerer høyt med høy sosioøkonomiske og utdannelsesnivå (Milbrath og Goel,

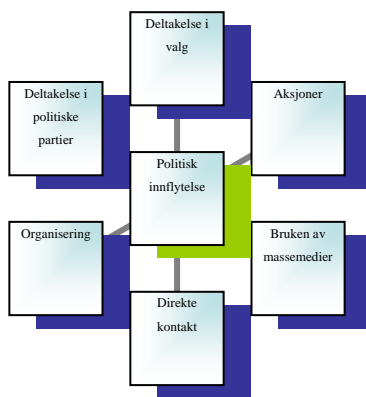
1977:92,98; Rokkan og Campbell, 1960:26; Schattschneider, 1960:105; Aardal m.fl., 2002:24).

En sterk anti-muslimsk retorikk eller lovgivning kan være med på å påvirke amerikanske muslimers hverdagsliv og derav deres grad av politisk deltakelse. I hvilken retning det påvirker er ikke nødvendigvis gitt. I en artikkel til det årlige møtet i *Midwest Political Science Association* april 2005, viser W.K.T Cho, J.G. Gimpel og T. Wu (2005:4) til den store litteraturen innenfor politisk psykologi som peker på effekten av trussel og angst (*threat and anxiety*) på politisk deltakelse blant enkelte grupper. Det hevdes at en eventuell trussel kan motivere til samhold blant en minoritet og øke politisk mobilisering, og forfatterne viser hvordan implementeringen av bl.a. *The US. Patriot Act* i 2001 førte til økt mobilisering blant arabisk-amerikanere. På den andre siden peker forfatterne på arbeidet til Leonie Huddy og hennes kollegaer (2005) som hevder at høy grad av politisk angst kan være med på å skremme potensielle velgere vekk fra valgurnene, og dermed ha en demobiliseringseffekt (ibid:23). Det er med andre ord ikke gitt hvordan en eventuell fiendtlig diskurs eller fiendtlige tiltak slår ut på amerikanske muslimers politiske deltakelse.

Amerikanske muslimer må, for å kunne delta i den politiske prosessen, ha amerikansk statsborgerskap som det første skritt mot politisk inkludering. Migrasjonslitteraturen tilsier at dette hinderet ikke er av stor betydning. USA blir ofte omtalt som et av de klassiske innvandringslandene (Castle og Miller, 2003:221, Fiorina m.fl., 2004:92). Med det forstås at landets befolkningssammensetning historisk er et resultat av storstilt innvandring, og landet beskrives som en stor smeltedigel av ulike nasjonaliteter og ulike religioner. Selv om enkelte nasjonaliteter har blitt ulikt behandlet når det gjelder adgang til landet gjennom årenes gang (ibid), har USA hatt en relativ liberal innvandringspolitikk med sterke tradisjoner for å oppmuntre alle innvandrere til å bli amerikanske statsborgere. Visepresident Al Gore lanserte for eksempel et statsborgerskapsprogram i 1995, hvor over 1 million mennesker ble naturalisert i 1996 (Castle og Miller, 2003:247). Riktignok har USA en såkalt *laissez-faire*

modell, hvor myndighetene har få tilbud om språkopplæring og annet, så er det ifølge Will Kymlicka (Spencer m.fl. 2003:196) få kontroverser i reglene for å oppnå statsborgerskap i USA, som kort fortalt krever at en må oppholde seg i USA i 5 år, og gjennomgå en språktest. Gjennom statsborgerskapet har alle borgere i USA de samme politiske og sosiale rettigheter som skal til for å slippe til i demokratiet, og kan dermed sies å være politiske inkludert.

Når en minoritet kan sies å være politiske inkludert og ønsker å delta i politiske prosesser kan det forekomme på mange måter utover å delta i valg. Det er vanskelig å komme med en uttømmende liste, men særlig seks hovedveier blir trukket fram som tilgjengelige kanaler når man søker politisk innflytelse i et åpent demokrati, samlet i figur 2.1:

Figur 2.1, ulike veier til innflytelse⁸

I min oppgave vil jeg som nevnt fokusere på to av disse. Innflytelse gjennom politisk organisering og innflytelse gjennom deltakelse i valg. Jeg vil redegjøre ytterligere for de to veiene jeg vil fokusere på.

2.4.1 Politisk organisering

Politisk organisering har tradisjonelt spilt en avgjørende rolle i amerikansk politikk, først og fremst som pressgrupper (Schattschneider, 1960:21; Smith, 1989:218). Lasswell og Kaplan skriver (1950:200):

⁸ kilde: www.cappelen.no

“The weight of power of a group varies with its degree of organization. Of two groups both contained in a power aggregate, the more highly organized group is likely to participate more effectively in the making of decisions”

Partiorganisasjonene, som opprinnelig ble dannet som interesseorganisasjoner for likesinnede, var ved sitt sterkeste i USA mot slutten av det nittende århundre. Men rask industrialisering og urbanisering kombinert med ulike politiske reformer⁹ gjennom hele det forrige århundre reduserte deres styrke betraktelig, og borgerne begynte å samle seg i interesseorganisasjoner for å fremme sine interesser og dermed fylle tomrommet som hadde oppstått etter partiorganisasjonenes reduserte makt (Fiorina m.fl. 2004:256). Hovedforskjellen mellom interesseorganisasjoner og politiske partier er at de sjelden søker massemedlemskap, men rekrutterer mennesker ut fra smalere politiske interesser (Schattschneider, 1960:20; Fiorina m.fl., 2004:256). De kjemper heller ikke om politiske posisjoner, men forsøker å påvirke politikere og politikken gjennom møtevirksomhet og lobbyisme. Lobbyvirksomhet består for det meste av at representanter fra interesseorganisasjonene – kjent som lobbyister – kommer med forslag til ny lovgivning, møter til høring i komiteene, har aktiv møtevirksomhet med politikere eller bare gjør viktig informasjon tilgjengelig. Når jeg i min oppgave fokuserer på amerikanske muslimske organisasjoner er det ikke deres innflytelse gjennom den korporative kanalen – hvor statlige myndigheter og interesseorganisasjoner møtes – som er fokuset. Jeg er mer interessert i om de muslimske organisasjonene klarer å spille den koordinerende lederrollen som er nødvendig for å kunne snakke om et innflytelsespotensial. Interesseorganisasjonene artikulerer ofte gruppens fellesinteresser og fungerer som deres talerør i det offentlige rom. På den måten kan organisasjonene bidra utover det å øve innflytelse gjennom den korporative kanalen, og det er det fokuset oppgaven har.

⁹ Særlig trekkes reformen i 1974 – omtalt som *The Power Earthquake* – fram (Smith, 1989:21).

Innflytelse gjennom organisering kan relateres til de såkalte *Political Action Committees* (PACs), som ofte er knyttet til interesseorganisasjonene men er spesialister på innsamling av kampanjemidler. At økonomi er en viktig politisk ressurs er et velkjent fenomen uavhengig av land og politisk kultur. USA er intet unntak i så måte, snarere tvert om. Knapt noen andre steder blir det brukt så store summer på kampanjer som i USA. Fiorina m.fl. (2004:19) viser hvordan de økonomiske kostnadene ved amerikansk valgkamp har skutt i været de siste ti-årene, hvor det bare i løpet av 90-tallet har vært en fordobling av summen av penger som blir brukt under valg; Fra rundt 1500 millioner dollar mot slutten av 80 tallet til over 3000 millioner dollar i begynnelsen av det nye århundret. Amerikanske politikere er så avhengige av å ha penger at en senator i snitt må samle inn rundt \$15000 hver uke i løpet av deres 6-års periode for å ha muligheten til å stille til gjenvalg neste gang (Fiorina m.fl., 2004:19). Dette har lenge irritert mange kongressmedlemmer, deriblant Sen. Robert Byrd (D-W.Va.) som i en tale 18. mars 1997 uttalte:

“And it is a race that sends a clear message to people that it is money, money, money – not ideas, not principles, but money – that reigns supreme in American politics. The way to gain access on Capitol Hill, the way to get the attention of members of this body is through money.” (Garret, 1997 [www¹⁰](http://www.cato.org/pub_display.php?pub_id=1469ogfull=1)).

Dette gir interesseorganisasjonene en ny måte å påvirke beslutningene, ved å påvirke hvem som blir valgt til embete i utgangspunktet. Gjennom sine PACs donerer de penger til strategiske representanter som står til gjenvalg uavhengig av parti og spiller en stadig mer fremstredende rolle i amerikansk politikk.

Mange reformer, deriblant *Federal Election Campaign Act (FECA)* fra 1974, har hatt reduksjon av økonomisk forbruk i valgkamp som sin målsetting, men har hatt en motsatt effekt enn intendert. Blant annet begynte det offentlige å subsidiere de nasjonale valgkampene (general-election) mot at kandidatene

¹⁰ Major Garrett (1997) (lest: 8. februar 2006): “*Money, Politics, and the First Amendment.*” http://www.cato.org/pub_display.php?pub_id=1469ogfull=1

godtok å ikke bruke mer enn det de mottok i offentlig støtte. Kandidatene har i stedet begynt å støtte seg på såkalt *Soft Money*, penger vennligsinnede privatpersoner/ organisasjoner bruker på vegne av kandidaten de støtter uten at kandidaten selv har kontroll over pengeforbruket, og PACs – hvis antall også skjøt fart etter 1974-reformen (Garret, 1997; Smith, 1989:252; Fiorina m.fl., 2004:215-218;). Oppgaven belyser om det finnes muslimske PACs, og i hvor sterk grad de er aktive i amerikanske valg.

2.4.2 Deltakelse i valg – den numeriske kanal

Deltakelse gjennom valg blir sett på som den mest grunnleggende formen for innflytelse samfunnsborgere har i et demokratisk system (Brochmann og Rogstad, 2004:323; Fiorina m.fl. 2004:172), og det er først og fremst gjennom valg befolkningen utøver sin makt. Amerikansk demokrati har i vel to hundre år utviklet seg med sikte på å øke deltakelse fra den generelle befolkningen (Schattschneider, 1960:100; Fiorina m.fl., 2004:10), og i følge Fiorina m.fl. (ibid) har aldri forbindelsen mellom representanter og borgere vært så direkte som nå. Et uttrykk som amerikansk demokrati stadig får knyttet til seg er *Permanent Campaign* (Fiorina m.fl., 2004:14). Uttrykket har en todelt mening. En bokstavelig, i den forstand at planleggingen av neste valg starter allerede før det forestående valget er avsluttet. Den andre betydningen er at linjen mellom utøvelse av myndighet og valgkamp nesten er forsvunnet. Måten en valgt representant handler på blir ofte sett på som en strategisk valgkamp. Den enkelte representant som er interessert i gjenvalg, vil være opptatt av å ikke støte fra seg velgergrupper, men heller beholde dem hos seg og handle deretter (ibid).

En annen måte å forstå *Permanent Campaign* på er antall valgkamper som finner sted i USA. Amerikanerne avholder flere valg enn noe annet land i verden (Schattschneider, 1960:71), og befolkningen i USA (Fiorina m.fl., 2004:10) velger flere representanter til offentlige beslutningsorganer enn noe annet land. De nasjonale valgene består av presidentvalget hvert fjerde år, og valg av

representanter til kongressen hvert andre år¹¹. Mange av kandidatene må først gjennom såkalt *primary elections* hvor hvert enkelt parti velger sine nominerte før de stiller til valg for embete. I de 50 delstatene i USA gis velgere i tillegg mulighet til å velge sine representanter til kongressen på delstatsnivå og direktevalg av guvernør. Ennå har vi igjen lokalvalg i de enkelte byene og i mange stater velges dommere, politisjefer osv. Stadig mindre avstand mellom velgere og den valgte og antall valg er faktorer det er viktig å ha i bakhodet for å forstå valgenes betydning i USA.

De ulike delstatene er i stor utstrekning autonome med egne lovgivende forsamlinger og eget rettsapparat, og fatter mange viktige beslutninger som påvirker innbyggernes liv (Fiorina m.fl., 2004:74-75), men oppgaven fokuserer til tross for det fokusere på det føderale nivå, og ikke de enkelte delstatene. Den muslimske befolkningen er spredd over hele landet, og deres innflytelse i de enkelte delstatene ville avhenge av hvilke stater jeg evt. hadde valgt ut, og jeg vurderer det derfor slik at det er mer hensiktsmessig å fokusere på det nasjonale nivå i form av presidentvalgene. Imidlertid er USAs valgsystem et hinder i å utøve sin innflytelse. Befolkningen i delstatene velger *valgmenn* som representerer delstatene, og som igjen peker ut/ velger presidentkandidaten (Dahl 2001). Det vil kort forklart bety at presidentkandidatene ikke kan være fornøyd med å ha flertall av stemmene nasjonalt, men må ha flertall i de enkelte delstatene og dermed vinne et flertall av valgmenn som velger presidenten i USA. Kombinasjonen av valgmannskollegiet og ”vinner-tar-alt”- prinsippet gjør at enkelte stater får mer oppmerksomhet enn andre. De såkalte svingstatene, eller *battleground states* som Dahl (2001) kaller dem avgjør i praksis hele valgresultatet. I så henseende blir amerikanske muslimers bomønster interessant.

Min analyse av amerikanske muslimers deltakelse i den numeriske kanal kan til en viss grad bli sett på som faktisk atferd for å øve innflytelse, men er i

¹¹ Alle 435 representanter til Huset, og 1/3 av de 100 i Senatet står til valg hvert 2. år (Fiorina m.fl. 2004:10)

prinsippet en analyse av hvorledes amerikanske muslimer evner å utnytte den individuelle ressursen stemmeseddel er (Dahl, 1961:226) som et kollektiv for å oppnå et felles mål.

2.4.3 De andre kanalene

Etter å ha begynt med å nevne 6 ulike hovedkanaler til innflytelse har jeg redusert dem til 2. Det er ikke problemfritt. Ideelt sett burde en analyse av alle de ulike kanalene være inkludert i studie av en gruppes innflytelse/innflytelsespotensial.

Særlig ville en analyse av bruken av massemediene vært av stor interesse. Massemediene har som ellers i den vestlige verden blitt en svært sentral aktør i det politiske landskapet. Enhver politisk aktør må kunne håndtere mediene – TV, radio og aviser – for å ha noen mulighet til politisk fremgang. Hvor viktig medienes makt er blir illustrert av studier som viser at de fleste amerikanernes opplevelse og erfaring med politiske beslutninger og prosesser er gjennom massemediene (Fiorina m.fl. 2004:146; Iyengar og Kinder, 1987:112). Premissene for den generelle diskursen i samfunnet er ofte lagt til grunn av massemediene, og i valgkampene spiller mediene en vesentlig rolle, men det er lettere å tilskrive mediene stor politisk innflytelse enn å konkretisere hvordan den arter seg i praksis (Aardal, 1999:328). Det er liten tvil om at mediene påvirker *hvilke* politiske spørsmål velgerne er opptatt av, men det sår tvil fra toneangivende medieteoretikere om mediene avgjør *hva* velgerne skal mene om de politiske spørsmålene (Aardal og Waldahl, 2004:276).

Det er først og fremst gjennom partiorganisasjonene politikere utøver makt, og svært ofte blir mange sentrale posisjoner i sentraladministrasjon fordelt på bakgrunn av engasjement og arbeid i partiorganisasjonen (Fiorina m.fl. 2004:323). Det som gjør informasjon om amerikanske muslimers engasjement i partipolitikken mindre interessant, er for det første at partiorganisasjonene er langt løsere oppbygd enn det vi tenker her i Norge (Campbell og Rokkan,

1960:13), og for det andre er deres styrke og innflytelse over de politiske prosessene i USA som nevnt tidligere over tid blitt ganske svekket.

2.5 Oppsummering – Analytisk rammeverk.

Makt og innflytelse handler i følge min gjennomgang om at *A* påvirker *B* til å gjøre noe *B* ellers ikke ville gjort. Måten man avgjør om noen har faktisk makt overfor andre er i følge pluralistene gjennom en grundig gjennomgang av beslutningsprosesser for å se hvem som initierer de sakene som blir vedtatt og hvilke som ikke blir det. En annen fremgangsmåte kan være å vurdere makt som en kapasitet og fokusere på politiske ressurser en gruppe er avhengig av for å oppnå innflytelse. En vil da ikke snakke om gruppens faktiske innflytelse, men innflytelsespotensial, som for å bli utløst er avhengig av effektiv bruk av kollektive ressurser gjennom politisk deltakelse. Hovedfokuset i oppgaven er på denne evnen til å øve innflytelse – altså innflytelsespotensialet.

I dette kapittelet har jeg pekt på de nødvendige forutsetningene en gruppe må ha og kan formuleres til følgende hypoteser som fungerer som analytisk rammeverk for oppgaven:

H1: Skal en gruppe øve politisk innflytelse må en forvente at gruppen under studie har et internt samhold – solidaritet – som gjør dem i stand til å bruke sine individuelle ressurser i et kollektiv for å oppnå et felles mål.

En slik solidaritet kan vokse frem på ulike måter, hvor sosial posisjon, utdannelsesnivå og liknende spiller en rolle. Wrong (1997) og Dahl (1961) viser hvordan tilhørighet til en bestemt etnisk gruppe eller felles religiøs tilhørighet kan fungere som felles identitet som kan gi gruppen grunn til å handle kollektivt. Kapittel 3 belyser om en slik felles identitet eksisterer blant amerikanske muslimer.

H2: Dersom gruppen kan sies å ha felles identitet må de – for å klare å bruke sine kollektive ressurser mest effektivt – koordinere gruppens aktiviteter.

Felles identitet alene er ikke tilstrekkelig for at en gruppe klarer å utnytte sine ressurser, men er avhengig av en sosial organisering som kan fungere som ledelse (Wrong, 1997:138). Kapittel 4 gir et bilde av amerikanske muslimers organisasjonslandskap, og hvordan de forvalter denne koordinerende lederrollen.

H3: Når det interne samholdet og den sosiale organiseringen kan sies å være til stede – som gir et bilde av gruppens innflytelsespotensial – er det nødvendig at gruppen viser at de er i stand til å bruke sin kollektive ressurs på en effektiv måte.

For å kunne snakkes om et innflytelsespotensial må gruppen vise at de er i stand til å handle effektivt (Dahl, 1961:272). Det betyr først og fremst at gruppen deltar i beslutningsprosessene, operasjonalisert i oppgaven som deltakelse i valg, og kapittel 5 analyserer presidentvalgene i 2000 og 2004, og viser hvorvidt amerikanske muslimer evner å utnytte sin stemmerett til å oppnå et felles mål.

Samlet gir disse tre knaggene meg et grunnlag til å si noe om amerikanske muslimers innflytelsespotensial i amerikansk politikk.

3. Amerikanske Muslimeres fellesidentitet

Dette kapitlet har som hovedmål å avgjøre om det er mulig å snakke om amerikanske muslimer som én gruppe man kan trekke ut og studere. Jeg vil gi en kort beskrivelse av islams historie i USA, og peke på de teoretiske utfordringene det skaper å snakke om amerikanske muslimer i en og samme kategori.

Amerikanske muslimeres hverdag og deres opplevelse av det å være en minoritet vil også stå sentralt i kapitlet. I forrige kapittel gjorde jeg et løst skille mellom inkludering generelt i samfunnet og politisk inkludering. I hvor sterk grad muslimer deltar politisk kan blant annet avhenge av majoritetssamfunnets forestillinger og syn på minoriteten og kapitlet vil belyse hvordan tiden etter terrorangrepene 11. september 2001 har vært for den muslimske gruppen i USA. Til slutt vil jeg vise til noen politikkområder amerikanske muslimer er mer opptatt av enn andre, og ut fra det se om det er mulig å snakke om en kollektiv politisk preferanse for hele gruppen.

3.1 Hvem er amerikanske muslimer?

Islam er en relativt ny religion i USA. Selv om det spekuleres i hvorvidt muslimer besøkte Amerika før Columbus og historiske dokumenter viser at muslimer ufrivillig ankom USA allerede under slavehandelen ble ikke islam en kjent religion (Bukhari m.fl. 2004:311; Hasan, 2000:17).

Etter den ufrivillige immigrasjonen under slavehandelen kan muslimsk innvandring deles i to store epoker. Den første immigrasjonen av muslimer er fra slutten av 1800- og begynnelsen av 1900- tallet. Dette var fattige mennesker fra land i Midtøsten, Sør Europa (Jugoslavia), Sentral-Asia og britisk India, med en målsetting om å forbedre levestandarden sin, og raskt ble assimilert inn i storsamfunnet (Bukhari m.fl. 2004:311; Smith, [www¹²](http://www.usinfo.state.gov/products/pubs/muslimlife/immigrat.htm)). Den andre store

¹² Smith, Jane I. (lest 1. mars 2006) "*Patterns of Muslim Immigration.*": <http://usinfo.state.gov/products/pubs/muslimlife/immigrat.htm>

innvandringen er fra etter 2. verdenskrig og særlig 70- tallet (Haque m.fl. 1999:34). Immigrasjonen til USA var nå basert på kvalifikasjoner og mange muslimske studenter fra ulike deler av verden dro til USA for å studere eller arbeide innenfor medisinske, tekniske eller andre fag. Det var i følge Nimer (2002:39) disse immigrantene som etablerte de største islamske sentra og organisasjoner, ofte sponset av muslimske organisasjoner og i noen tilfeller også stater.

I litteraturen varierer tallet på muslimer i USA stort. Alt fra 2 millioner til 10 millioner er blitt foreslått. Den store usikkerheten skyldes først og fremst at det for "*The US Bureau of the Census*" er lovstridig å innhente data om befolkningens religiøse bakgrunn (Nimer, 2002:21). Estimat på deres tall blir gjort på bakgrunn av informasjon "*Immigration and Naturalization Service*" (INS) har om deres opprinnelsesland. Disse data gir grunnlag for statistisk oversikt over grupper i USA som har sin bakgrunn i fra muslimske land (ibid). Det gjøres anslag på antall muslimer i USA ved å holde innvandrerstatisikken sammen med anslag over den prosentvise delen av muslimer i hver nasjonsgruppe, og dermed komme fram til relativt sikre tall på hvor mange innvandrere, flyktninger og asylsøkere som har kommet til USA med muslimsk bakgrunn, eller er født av foreldre med slik bakgrunn, justert etter naturlig befolkningsvekst (Nimer, 2002: 22). Den underliggende antagelsen er at den religiøse profilen blant innvandrere tilsvarer den religiøse profilen til deres opprinnelsesland. Dette blir problematisert av den profilerte forfatteren Yahiya Emerick (www¹³) når han skriver:

"Now, who are the Muslims who are supposed to make an American-style of Islam? (...) Remember the definition of a Muslim is a person who looks to the Qur'an and Sunnah for guidance. How many fit that category? Are we just counting Muslim style names?"

¹³ Yahiya Emerick (2003) (lest 15. oktober 2004): "*What Kind of Islam Will Last in America?*." <http://www.messageonline.org/2003junejuly/ref2.htm>

Statistikken av muslimer i USA, Europa og også Norge, er bygget på tilnærmet det Emerick kaller “*counting muslim style name*” (Leirvik, [www](#)¹⁴).

Tallene er svært usikre, bl.a. fordi den første store immigrasjonen til USA i følge Ilyas Ba-Yunus og Kassim Kone (Bukhari m.fl., 2004:305) kjennetegnes ved at immigrantenes etniske og religiøse profil avviker stort fra opprinnelseslandenes etniske og religiøse profil. Det var mennesker som flyktet fra sitt hjemland, det være seg pga. hungersnøden i Irland, anti-jødisk politikk i Russland eller den stadige nedgangen for det Osmanske riket som førte med seg blodige anti-muslimske holdninger og episoder av ”etnisk rensning” i Balkanområdet. Også Nimer (2002:22,24) påpeker at muslimer utgjorde et mindretall blant innvandrere fra tidligere og dagens muslimske land. Flertallet av innvandrerne fra disse land var ofte kristne eller jøder. Ovenfor nevnte metode er noe mer troverdig for tallene fra den siste immigrasjonen. Da flyktet ikke folk fra noe, men var tiltrukket av den gode levestandarden i USA, og valgte derfor å reise over Atlanteren (Bukhari m.fl., 2004:305). Selvfølgelig er bildet mer sammensatt enn som så, og store unntak gjelder blant annet for flyktninger fra Palestina, Afghanistan, Somalia og Bosnia, men et slikt grovt skille er absolutt mulig.

Bill Broadway (Washington Post, 24. November 2001¹⁵) skriver om det kaoset som råder når det gjelder å anslå antall muslimer i USA. Overskriften “*Number of U.S. Muslims Depends on who's Counting*” illustrerer dette kaoset på en utmerket måte. På hjemmesidene til “*Ontario Consultants on Religious Tolerance*” ([www](#)¹⁶) kan man finne følgende oversikt over ulike studier og de ulike anslagene:

¹⁴ Leirvik, Oddbjørn (2004) (lest 27. oktober 2005). “*Islam i Norge, statistikk*”. <http://folk.uio.no/leirvik/tekster/IslamiNorge.html#statistikk>

¹⁵ Broadway, Bill (lest 15. juni 2006). “*Number of U.S. Muslims Depends on Who's Counting.*” <http://www.washingtonpost.com/ac2/wpdyn?pagename=articleognode=ogcontentId=A7459-2001Nov23ognotFound=true>

¹⁶ http://www.religioustolerance.org/isl_numb.htm

Dato	Anslag av muslimer	Kilde
1997	6.7 millioner	Ilyas Ba-Yunus, "Muslim of Illionis, A Demografic Report," East-West University Chicago.
2000	1.6 millioner	"Religious Congregations og Membership: 2000". Glenmary Research Center,
2001-OCT	1.9 millioner	Tom W. Smith. National Opinion Research Center.
2001-APR	2 millioner	"Faith Communities Today: Mosque in America: A National Portrait," Hartford Institute for Religious Research
2001	2.8 millioner	American Jewish Committee
2001	4.1 millioner	Britannica book of the Year
2001	Litt over 5 millioner	Abdul Malik Mujahid, "Muslims in America: Profile 2001," http://www.soundvision.com/info/
2001	5.78 millioner	"The World Almanac and Books of Facts 2001", World Almanac Books.
2001	1.1 millioner voksne; 1.8 med barn.	"American Religious Identification Survey: Key findings," City Univ. NY.
2002	6 millioner	"About Islam and American Muslims" (CAIR)

Tabell 1.1: Ulike anslag på antall muslimer i USA.

kilde: Ontario Consultants on Religious Tolerance.

Ba-Yunus og Kone (Bukhari m.fl. 2004) viser at det først og fremst er ulike metodiske tilnærminger som fører til så ulike anslag. Igjen kan det gjøres et skille mellom hva ulike forskningsresultater viser og hva de muslimske organisasjonene selv hevder. Tallene fra de muslimske organisasjonene er generelt noe høyere enn hva ulike studier tilsier. Et interessant moment her er hvordan det jødiske miljøet har engasjert seg i å anslå antallet muslimer. Av tabellen kan man se at *American Jewish Committee* (AJC) har stått bak den ene studien. Studien utført av Tom W. Smith, direktør i *General Social Survey* ved *the National Opinion Research Center* ved universitetet i Chicago, var også bestilt av AJC som hevdet at de tallene muslimske organisasjoner opererte med var feil (Bukhari m.fl. 2004:308). Jeg opererer med et estimat på 2-7 millioner, og mener at et mer nøyaktig anslag ikke er så nødvendig i forhold til

problemstillingen. Deres innflytelsespotensial i USA er interessant uavhengig av det eksakte antallet.

For å kunne øve innflytelse i amerikanske presidentvalg er det nødvendig for en minoritet å ha en strategisk posisjon i de enkelte delstatene. Det er derfor interessant å se hvilket bomønster amerikanske muslimer har i USA. I følge Jane I. Smith (www¹⁷) bor amerikanske muslimer spredd over hele landet, men en oversikt over antall institusjoner gir klare antydninger til at amerikanske muslimer – som andre innvandrere – velger å bo i storbyene i USA. Ba-Yunus og Kone (Bukhari m.fl., 2004:313) lister opp byer som Los Angeles, New York, Chicago, Houston, Atlanta og Washington D.C. De peker videre på at amerikanske muslimer den siste tiden har vist en tendens til å flytte til mindre byer rundt om i USA, og sprer dermed muslimske befolkningen fra de store byene til mindre byer (ibid:314). Det er ikke lett å anslå noe bestemt om hvor mange som bor hvor ut fra tallene Ba-Yunus og Kone presenterer, men mye tyder på at amerikanske muslimer utgjør en viktig velgergruppe i de statene som ofte omtales som *battleground-states* som Florida, Ohio og Pennsylvania osv.

Et interessant fenomen blant muslimer i USA, i motsetning til Europa, er at den muslimske befolkningen i USA ikke kun består av innvandrere (Mazrui, 1996:504; Leonard og Irvine, kommer:1). I motsetning til andre vestlige land kan muslimer i USA deles inn i to kategorier; *innfødte* (indigenous) muslimer og *innvadrer* (immigrant) muslimer (Mazrui, 1996:500). De innfødte muslimene er – med unntak av en liten andel hvite konvertitter – i all hovedsak afrikansk-amerikanske muslimer og utgjør en stor andel¹⁸ av muslimene i USA. Disse har vært en del av USAs historie i flere århundrer, mens innvandremuslimene i all hovedsak har innvandret til USA de siste 40 årene. Når det gjelder politisk

¹⁷ Smith, Jane I. (lest 1. mars 2006). “*Patterns of Muslim Immigration*”: <http://usinfo.state.gov/products/pubs/muslimlife/immigrat.htm>

¹⁸ Også tall på afrikanske amerikanere varierer i stor grad i litteraturen. Mazrui anslår det til 42 % av muslimer i USA, mens Nimer (2002) skriver ca. 14 %. På hjemmesidene til U.S Department of State (www.USinfo.state.gov) blir tallet på afrikanske amerikanere anslått til å være ca. 30 %.

aktivitet er det særlig den siste gruppen som har gjort seg bemerket (ibid). Forholdet mellom innvandrerislam og innfødte muslimer er av stor interesse blant forskere i USA, men min oppgave konsentrerer seg om innvandrerislamene. De historiske forskjellene mellom de innfødte og innvandrerislamene gjør at det kan være analytisk fruktbart å skille mellom disse to gruppene når man studerer islam i USA.

Selv om tallene er høyst usikre, utgjør ifølge Nimer (2002:35) personer fra Sør Asia, som kommer fra fire forskjellige land, omkring 30 % av amerikanske muslimer. Arabere, som kommer fra omkring ti ulike land i regionen utgjør ca. 25 % av totalen, afrikanske amerikanere ca. 14 %, afrikanere fra land sør for Sahara ca. 5 %, iranere 10 %, tyrkere 6 %, andre asiater 5 % og muslimer fra Balkanområdet ca. 3 %. Restgruppen består blant annet av angloamerikanske muslimer og Latin Amerikanske muslimer (Nimer, 2002:35). Uavhengig av om fordelingen er tallmessig riktig, illustrerer tallene det som kjennetegner muslimske befolkningen i USA, og i andre vestlige land for den saks skyld. De inkluderer i stor grad innvandrere som til ulik tid valgte å flytte til USA av økonomiske, politiske eller religiøse grunner fra over 60 nasjoner med ulik etnisk, språklig og nasjonal identitet (Haddad og Esposito m.fl., 1998:22). Dette kulturelle mangfoldet og tidsperspektivet de ulike gruppene kom til USA på er med på å gjøre det svært problematisk å snakke om amerikanske muslimer som en enhetlig gruppe, for det eneste de egentlig har til felles er den religiøse overbevisningen.

Videre har situasjonen i Irak kombinert med den siste krigen i Midtøsten mellom Israel og Hizballah i tillegg fått frem det som betegnes som en motsetning mellom *Sunni*¹⁹ og *Shiamuslimer*. Denne teologiske skillelinjen er reell, og i amerikansk litteratur blir bl.a. *Shiamuslimer* – med rette – kalt for en minoritet innenfor en minoritet, hvor *Shiamuslimene* fort forsvinner i debatten om

¹⁹ Flertallet av muslimene tror i følge Esposito (1998:36-37) at profeten Mohammad døde uten å benevne en erstatte og ei heller å etablere en rutine for valg av hans etterfølger, mens Shia muslimer er av den tro at muslimsk lederskap burde forbli i Mohammads familie og at Mohammad hadde utpekt sin svigersønn, Ali, som leder for det muslimske fellesskapet.

muslimer i USA (Nimer, 2002:10; Haddad m.fl. 2002:218). I tillegg deler både Sunni og Shia seg inn i ulike retninger ut i fra hvilke *lovskoler*²⁰ de følger.

Litteraturen og empirien viser tydelig at organiseringen av muslimer i USA (som ellers i verden) sjeldent går på tvers av etnisk, språklig, religiøs og også nasjonal (opprinnelsesland) bakgrunn (Nimer, 2002; Haddad, 1994; Vogt, www²¹). Det til tross velger jeg å ikke skille mellom de ulike gruppene på bakgrunn av den ideen de fleste muslimer deler; nemlig å tilhøre den muslimske *Ummah*²² (Nimer, 2002:2). En annen grunn til å ikke å overdrive skillelinjene er at de spiller en mindre viktig rolle for muslimer i en ikke-muslimsk stat. Erfaringer fra for eksempel Norge viser at en organisasjon som *Islamsk Råd Norge* (IRN) samler nesten alle de ulike trosretningene under den samme paraplyen.

Det gjør at jeg tar i bruk følgende definisjon på muslim: “*De som føler seg, eller identifiserer seg som muslimer, er muslimer*”, og blir i oppgaven snakket om som *amerikanske muslimer*²³. Rent teologisk vil jeg anta at det er svært enkelt å angripe denne definisjonen for å være for vid. Det kunne være på sin plass å supplere denne subjektive definisjonen av å være muslim med noen andre – mer objektive – kriterier, men det er ikke oppgavens formål å definere seg fram til hvem som virkelig er muslim, og tar derfor i bruk en vag og bred definisjon av muslimer. Selv om den subjektive identiteten kan virke vag er det ikke helt uvanlig å ta i bruk en slik subjektiv definisjon. Når man for eksempel avgjør hvem som får delta i Sametingsvalget legger man også personens

²⁰ Det har eksistert mange lovskoler, men ved 1300-tallet hadde antall lovskoler stabilisert seg til fire dominerende lovskoler for Sunni muslimer: Hanafi, Hanbali, Maliki og Shafi oppkalt etter sine grunnleggere. Også Shia muslimer har ulike lovskoler hvor Jafari skolen er den viktigste (Esposito, 84-85).

²¹ Vogt, Kari (lest 27. oktober 2005): “*Muslimer i Norge*.” <http://home.no.net/islamnor/min.norge.html>

²² *Den muslimske nasjonen*. I Koranen står det: “*You are the best community (ummah) evolved for mankind, enjoining what is right and forbidding what is wrong and having faith in God*” (3:110). Dette verset blir av muslimer tolket som at de tilhører en distinkt nasjon til tross for de kulturelle og politiske ulikhetene den muslimske verden representerer (Esposito, 1998:29).

²³ Ahmadiyya muslimer som av det store flertallet av muslimer blir betraktet som ikke-muslimer kommer i en særstilling, selv om de fint kommer inn under min definisjon av muslimer.

egenidentifisering til grunn²⁴. Samtidig er det slik at teologiske uenigheter mellom ulike organisasjoner faktisk påvirker deres forhold til nasjonale myndigheter, og har til og med skapt gnisninger internt blant muslimske ledere, men fenomenet er av mindre interesse for oppgaven.

Presentasjonen over viser at amerikanske muslimer representerer et stort mangfold både når det gjelder etnisitet og nasjonal identitet. Kan man tenke seg at denne gruppen opptrer kollektivt, og i så fall hvorfor? De to neste delene i kapittelet peker på årsaker til hvorfor jeg mener det teoretisk er mulig å trekke ut denne minoriteten og snakke om dem som én gruppe, og hva som er medvirkende til at det kan sies at gruppen har en bevissthet om å tilhøre en bestemt gruppe.

3.2 Minoritet i et jødisk-kristent samfunn

Islam er ifølge professor John L. Esposito (Haddad og Esposito m.fl., 1998:3) den raskest voksende religionen i Amerika og i Europa, og det er for eksempel flere muslimer i USA enn det er i Kuwait og Qatar. Selv om muslimsk innvandring og konverteringen til islam ikke øker, vil fødselsratene alene sikre at islam vil erstatte jødedommen som USAs nest største religion i løpet av første del av 21. århundre.

Denne utviklingen er ikke lett å spore i amerikanernes generelle bevissthet. Amerikanere identifiserer USA som en religiøs smeltedigel av protestanter, katolikker og jøder, tilsynelatende uten rom for andre religioner. Haddad m.fl. (ibid:26) viser til hvordan uttrykket "*Judeo-Christian*" er sentral som en politisk korrekt beskrivelse av USAs tradisjon og kultur, og dermed gir inntrykk av andre religioner som permanent marginale eller determinert til å forsvinne i større grupper. Dette er ingen ny situasjon. Gjennom historien har ulike grupper spilt denne rollen som "*outsidere*", ikke deltakende – og til og med fiende – slik at

²⁴ Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). §2-5 er retningsgivende for hvem som har stemmerett: <http://www.lovddata.no/all/hl-19870612-056.html#2-5>.

amerikanere fikk bekreftet sin identitet som en nasjon som sto for ”det rette og gode”. Mormonenes historie i USA er et godt eksempel på en minoritet som har møtt mye hat og fordommer (Fiorina m.fl., 2004:93). I dag er det ingen overdrivelse å anta at muslimer og islam er ofre for et slikt behov for selvidentifisering (Haddad og Esposito m.fl. 1998:26). Fra muslimsk hold i USA har det lenge vært hevdet at uttrykket ”jødisk-kristent” bryter med det sterke skillet mellom stat og religion det amerikanske grunnloven er tuftet på, uten å få særlig gehør for sine synspunkter (ibid).

En anti-muslimsk og anti- islamsk bølge har skylt gjennom USA, kanskje helt siden 80-tallet, med President Ronald Reagens aggressive stil i håndteringen av gisselaksjonen i Iran. Mange amerikanske ledere har i økende grad beskrevet muslimer som å være ”på kanten av den nasjonale karakter”, med insinuasjon om at muslimenes verdier ikke samsvarer med den ”amerikanske kulturarven” (ibid:28). Dette er en utvikling man kan identifisere i stadig flere europeiske land deriblant Norge²⁵. Terrorangrepene 11. september 2001 førte i tillegg til at amerikanske muslimer som gruppe stadig oftere ble stigmatisert og diskriminert. Siden 1996 har *Council of American Islamic Relations (CAIR)* hvert år utarbeidet statusrapporter over muslimens sivile rettigheter i USA (Nimer, 2002:134), og de viser en økning av brudd på sivile rettigheter på 43 % fra 2001 til 2002 og en mer dramatisk økning fra 2002 til 2003 med hele 70 %. Dette inkluderer alt fra særbehandling i negativ forstand på flyplasser, skoler, arbeidsplasser og lignende, men også trakassering på bakgrunn av religiøs tilhørighet (www²⁶). På bakgrunn av dette konkluderer CAIR med at hverdagen til muslimer i USA har blitt tøffere i årene etter 11. september. De peker på fire sentrale punkter for årsakene til denne økningen av diskrimineringen av muslimer i USA: (1) En utberedt atmosfære av frykt siden angrepene 11/9-01. (2) Krigen i Irak, og atmosfæren som ble skapt av pro Irak krig retorikken. (3) Den markerte

²⁵ Særlig FrPs stadige angrep på religionen islam og muslimer som befolkningsgruppe i Norge har vært økende de siste 5-10 årene.

²⁶ <http://www.cair.com/asp/crr-exec-sum.asp>

økningen av anti-muslimsk retorikk, som ga bilde av muslimer som følgere av en falsk religion og fiender av USA og (4) implementeringen av The USA Patriot Act, som blir assosiert med maktmisbruk.

Flere andre nasjonale undersøkelser bekrefter denne anti-muslimske tendensen. En undersøkelse utført av *Genesis Research*²⁷ fra august 2004, basert på et tilfeldig utvalg på 1000 mennesker fra hele USA, viste at det var 16 ganger mer vanlig blant amerikanere å ha et negativt syn på amerikanske muslimer enn et positivt syn. Hver fjerde amerikaner hadde tro på én eller flere anti-muslimske påstander, som at muslimer hadde mindre respekt for menneskeliv, at muslimer lærte sine barn å hate og/eller at amerikanske muslimer ønsket å endre levesettet til amerikanere. Også nyere undersøkelser kommer fram til liknende konklusjoner. I mars i år (2006) ble en undersøkelse utført av *Washington Post* og *ABC News* lagt fram som avslørte at 1 av 4 amerikanere hadde anti-muslimske fordommer. Undersøkelsen indikerer at 46 % av amerikanere har et negativt syn på islam, som er en økning på 7 % siden månedene etter 11. september 2001, og at andelen amerikanere som mener islam promoterer vold hadde doblet seg siden 2002. Dette er både overraskende og bekymringsverdig, da man i følge Claudia Dean²⁸, assisterende forskningsdirektør i *Washington Post*, skulle anta at anti-muslimske holdninger nådde sitt toppunkt etter 11. september 2001. Sannsynligvis har den fastlåste situasjonen i Irak og opptøyene man opplevde etter karikaturtegningene av Mohammed våren 2006 vært med på å forsterke anti-muslimske holdninger.

Karen Leonard og U.C. Irvine (kommer:5) skriver om stor optimisme blant amerikanske muslimske forut for terrorangrepene 11. september 2001, men som ble kraftig utfordret av begivenhetene den septembermorgenen. Den generelle muslimske befolkningen opplevde i langt større grad det Leonard og Irvine kaller "*the new racialization*" (Leonard og Irvine, kommer:13). Rase har alltid vært av

²⁷ <http://www.cair.com/downloads/pollresults.ppt#7>

²⁸ Intervju i Channel8News 8. mars 2006: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/03/08/AR2006030802221.html>

avgjørende betydning for den afro-amerikanske befolkningen, men ble nå også viktig for innvandrerislamene da de opplevde å bli definert som egen rase. Denne erkjennelsen har vært med å forme den muslimske befolkningen og derigjennom muslimsk organisering i USA, særlig i årene etter 11. september 2001 (ibid).

Disse undersøkelsene og litteraturen tydeliggjør at amerikanere fortsatt ikke oppfatter muslimene som en del av "dem", til tross for at islam med tiden har blitt en amerikansk religion. Dette virkelighetsbildet spiller naturlig nok en vesentlig rolle i utformingen av amerikanske muslimers bevissthet og identitet. En identitet bygget på en følelse av at de utgjør en maktesløs minoritet i det amerikanske storsamfunnet, med felles utfordringer, som bare kan overvinnes om de står samlet, uavhengig av etnisk og språklig bakgrunn. Men er denne opplevelsen nok til at de har klare felles politiske preferanser?

3.3 Muslimsk opinion

Kan man snakke om en muslimsk opinion når vi vet at amerikanske muslimer representerer et så stort mangfold? Å være en maktesløs minoritet er absolutt med på å bygge en felles identitet, men kommer denne felles identiteten fram i det politiske landskapet? Dette spørsmålet er vanskelig å avgjøre, men jeg skal prøve å gi et bilde av hvilke interesser amerikanske muslimer fremmer.

Det er ikke slik å forstå at amerikanske muslimer representerer interesser som er på tvers av amerikansk tradisjoner og amerikanske konstitusjon. I et lengre intervju sa Dr. Agha Saeed, professor i statsvitenskap, til Paul Findley (2001:117-118):

“Among US Muslims, there is universal support for the American principles of human dignity, due process, equal access for all, equality of all persons before the law, equality of opportunity. I am fully in support for these principles. I would not like change any of them, but I would like to see them faithfully applied”

I all hovedsak er amerikanske muslimers bekymring knyttet til å forbedre hverdagen til amerikanske muslimer, med fokus på borgerrettigheter gitt dem i kraft av å være amerikanske borgere. Akkurat som *den etniske* i Dahls bok "*Who Governs?*" opplevde en konflikt mellom USAs budskap om likestilling og ubegrensede muligheter og den faktiske behandlingen, har amerikanske muslimer – særlig etter 11. september 2001 – opplevd det samme gapet mellom budskapet og realitetene. Det er generelt kamp mot urettferdighet og ulik behandling som står på amerikanske muslimers dagsorden – med kampen mot The US. Patriot Act i spissen. *Institute for Social Policy and Understanding* – en uavhengig forskningsinstitusjon – ga i 2004 ut rapporten "*The USA Patriot Act – Impact on the Arab and Muslim American Community*", som viser hvordan implementeringen har hatt særlige negative konsekvenser for de grunnleggende borgerrettighetene til amerikanske muslimer og andre med arabisk herkomst, og har fungert som et politikkområde som samler amerikanske muslimer. I tillegg er praksisen med bruk av hemmelige bevis (*secret evidence*) i deportasjonssaker en viktig sak for muslimene i USA. De fleste muslimer mener at de er mest utsatt for bruken av slike hemmelige bevis (Findley, 2001:267).

Men det som sterkest samler amerikanske muslimer handler om amerikansk utenrikspolitikk, særlig overfor andre muslimske land (Khan, 2002:18-19). Nettopp denne interessen for utenrikspolitikk blir av T. Curtiss, redaktør i *The Washington Report on Middle East Affairs*, trukket frem som en god sak amerikanske muslimer bør kunne samle seg om, når han i juni 2000 skriver:

“Muslims from all ethnic backgrounds and from all social classes can agree on Jerusalem (...) Solving the Palestine problem (...) can bring immediate benefits to everyone seeking to raise his or her children as Muslims in America. Israel is the issue around which the otherwise diverse American Jewish community has united and developed power. The theft of [the Palestinian] nation and of Islamic and Christian holy places, can work just as well for Muslims and Arab-Americans.”
(Findley, 2001:257)

En nasjonal undersøkelse fra 2000 utført av *American Muslim Council* (AMC) tyder på at nettopp ”status for Jerusalem” står høyt på amerikanske

muslimers prioriteringsliste (Findley, 2001:250). En annen undersøkelse utført i juli 2000 blant 755 amerikanske muslimer, viste at Jerusalem nevnes oftere enn noen andre politiske saker (ibid). At amerikanske muslimer er opptatt av noen bestemte innenrikspolitiske og utenrikspolitiske saker viste seg å få respons i valgkampene 2000 og 2004 både fra Demokratene og Republikanerne. I valgkampen i 2000 kritiserte for eksempel Bush ordningen med hemmelige bevis skarpt og karakteriserte den som “*not the American way*” og proklamerte at: “*We’ve got to do something about it*” (Findley, 2001:267). I valgkampen i 2004 forsøkte begge parter å få fram hvordan de selv hadde en bedre politikk på Palestina enn den andre gjennom hjemmesidene “*Muslims for Bush*”²⁹ og “*Muslims for Kerry*”³⁰, for på den måten å trekke til seg muslimske velgere.

I dagens ”medialiserte” valgkamp er det mer og mer vanlig at velgere velger et parti på bakgrunn av enkeltsaker framfor ideologiske skillelinjer (Gomard og Krogstad, 2001:15), og de ulike partiene/kandidatene forsøker å sette de sakene de føler de har et saksierskap til på den politiske dagsorden (Petrocik, 1996:825). Presidentvalgkampen 2000 viste at amerikanske muslimer responderte mer til saker enn til et politisk parti eller person (Findley, 2001:255). Ut fra litteraturen skrevet om amerikanske muslimer er det enkelt å peke ut amerikansk utenrikspolitikk – særlig overfor Midtøsten – og sivile rettigheter (særlig bruken av hemmelige bevis) som viktige enkeltsaker for amerikanske muslimer. Dette bildet blir noe nyansert av nyere undersøkelser publisert av *Center for Muslim-Christian Understanding* (CMCU) ved universitetet i Georgetown. I 1999 startet de prosjektet

²⁹ <http://www.muslimsforbush.com/>

³⁰ <http://www.muslimsforkerry.com/>

Muslims in American Public Square (MAPS)³¹, som ønsket å kartlegge både den muslimske befolkningens rolle og deres bidrag i amerikansk offentlighet. I 2001 ga de ut den første systematiske undersøkelsen av amerikanske muslimer i samarbeid med *Zogby International*, et anerkjent meningsmålingsinstitutt i USA. Undersøkelsen viste at amerikanske muslimer – som andre amerikanere – rangerer kampen mot terror som den viktigste utfordringen USA står overfor. Selv om utenrikspolitikk i den undersøkelsen kommer langt ned på prioriteringslista (2001:spm. 14), er det tydelig at når de først blir spurt om utenrikspolitiske spørsmål kommer Palestina-spørsmålet høyt opp. Prosjektet ble videreført og en ny undersøkelse kom høsten 2004. I denne svarer for eksempel 44 % at innenrikspolitiske spørsmål påvirker deres stemmegivning, mens 34 % peker på utenrikspolitikken (2004:spm. 14). Her kommer det tydelig frem at saker som økonomi, helsepolitikk og skolepolitikk er viktige for deres valg (2004:spm. 26), og viser at amerikanske muslimer ved siden av å være opptatt av sine sivile rettigheter også er opptatt av andre saker. Dette tyder på at amerikanske muslimer tilpasser seg stort sett det amerikanske partilandskapet, og plasserer seg langs de vanlige konfliktlinjene som eksisterer i amerikansk politikk.

Når det kommer til valg av parti har amerikanske muslimer i følge Nimer (2002:16) tradisjonelt ikke stemt på et bestemt parti. Mens afrikanske-amerikanere generelt – da også de innfødte muslimene – siden den store depresjonen på 30-tallet har identifisert seg med det Demokratiske partiet (Dahl, 1961:58), har muslimer som har innvandret til landet hatt en tendens til å støtte Republikaneren (Nimer, 2002:16). Ali A. Mazrui skriver (Bukhari m.fl. 2004:132-33) om de mange paradoksene amerikanske muslimer møter i valg av parti. Mens Demokratene oppleves som bedre enn Republikanerne når det kommer til innenrikspolitiske saker, fremstår Republikanerne som bedre

³¹ www.projectmaps.com

”venner” enn Demokratene i utenrikspolitikken (pre-11. september).

Demokratene blir sett på som forsvarere av skillet mellom kirke og stat, mens Republikanerne er et mer naturlig valg for amerikanske muslimer grunnet partiets konservative syn på familieverdier, abort og deres ståsted på nødvendigheten av religion i privat og offentlig sfære (ibid; Mazrui, 1996:498; Nimer, 2002:134). En liknende parallell kan man finne i norsk politikk. En undersøkelse av holdninger til integrasjon og internasjonale konflikter blant muslimer i Norge gjennomført av TNS Gallup på oppdrag for TV 2 viste at norske muslimer i stor grad stemte sosialistisk ved Stortingsvalget i 2005, til tross for at de deler mange av de konservative synspunktene når det gjelder familieverdier og annet til partiene på borgerlig side.

I forkant av presidentvalgkampen i 1996 utga CAIR en opinionsmåling om muslimenes politiske holdninger. Målingen viste at amerikanske muslimer delte seg i to like store grupper i støtte for de to store partiene i USA (Findley, 2001:256). Valgsystemet med flertallsvalg i enmannskretser, som USA følger, fører gjerne med seg at to partier blir dominerende, og et tredje parti klarer sjelden å komme opp på et nivå som gir politisk innflytelse. Det er ikke dermed slik å forstå at det ikke eksisterer et tredje (og fjerde) alternativ, men en stemme til et mindre parti blir av mange velgere betraktet som en bortkastet stemme (Fiorina m.fl., 2004:242-243). Det medfører at det for amerikanske muslimer er urealistisk å danne et *muslimsk parti* for å fremme sine interesser, og de tilpasser seg det eksisterende partilandskapet i USA basert på enkeltsaker.

3.4 Oppsummering – muslimsk fellesidentitet?

Kategorien ’amerikanske muslimer’ kjennetegnes ved at den inkluderer innvandrere som til ulik tid flyttet til USA av ulike årsaker fra over 60 nasjoner med ulik etnisk, språklig og nasjonal identitet. I tillegg har man en stor gruppe som kalles for innfødte muslimer. Til sammen gjør de det vanskelig å snakke om amerikanske muslimer som én gruppe med felles identitet og samhold. Når jeg likevel velger å snakke om alle amerikanske muslimer i en kategori er det først

og fremst på grunn av deres idé om å tilhøre den muslimske *Ummah*, som gir grunnlag for å kunne si at gruppen til tross for sine ulikheter har en grad av solidaritet og intern samhold. Selvsagt finnes det både kulturelle og teologiske uenigheter internt i gruppen, men når det kommer til politiske *enkelt saker* er disse uenighetene underordnet.

Dette *diffuse* samholdet, for å bruke Wrongs (1997:150) uttrykk, blir naturlig nok forsterket av opplevelsen av å være en minoritet i et amerikansk samfunn som i stadig økende grad anser dem for å være utenfor det nasjonale fellesskap. Den stadige stigmatiseringen fører til at amerikanske muslimer føler et økende gap mellom forventninger den amerikanske konstitusjonen skaper og den realiteten de opplever. Litteraturen viser at det sågar finnes klare politikkområder som samler den muslimske gruppen uavhengig av deres tidligere etnisk og nasjonal bakgrunn, og gir grunnlag for å kunne snakke om amerikanske muslimer som en gruppe i USA med klare felles politiske preferanser.

Selv om empirien tyder på at dette samholdet ikke umiddelbart farger deres partipreferanse, er det grunn til å anta at den kollektive bevisstheten eksisterer, og er også førende for deres politiske valg. MAPS undersøkelsen fra 2004 er med på å bekrefte denne tendensen, hvor blant annet 7 av 10 spurte responderte at deres identitet som muslim var viktig for deres stemmegivning. Det er derfor grunn til å tro at det eksisterer en felles muslimsk identitet som er avgjørende for deres politiske atferd. Spørsmålet videre er om det finnes noe organ som forvalter denne fellesskapsfølelsen, og benytter den som en kollektiv politisk ressurs.

4. Muslimsk organisering i USA

“... if aggregated individual resources, (...) are to be used effectively to exercise power, at least some social organization, or co-ordination of the activities of members of the group, is also necessary,” (Wrong 1997:138).

Dagens organisasjonslandskap i USA består av en omfattende flora av muslimske organisasjoner. Det kan være moskeer, studiegrupper, studentorganisasjoner, etniske organisasjoner eller andre nasjonale assosiasjoner. I tillegg finner vi også skoler og andre institusjoner (Nimer, 2002; Haque m.fl., 1999). Dette kapittelet presenterer noen av de nasjonale organisasjonene og gir et bilde av deres arbeid. I denne redegjørelsen er det nødvendig med et skille mellom *politiske* og *ikke-politiske* organisasjoner og hovedfokuset er på de politiske organisasjonene.

Kapittelet gir først en kort beskrivelse av den debatten som har pågått blant amerikanske muslimer gjennom 80- og 90-tallet når det gjelder deres syn på deltakelse i det amerikanske samfunn. Lenge har de diskutert innad i gruppen hvorvidt de som muslimer kan delta i et politisk system som ikke er styrt etter muslimske prinsipper. Selv om debatten kan sies å være avleggs i dag finner jeg det riktig å gi en redegjørelse for den, da den i stor grad har påvirket amerikanske muslimers innflytelsespotensial. Det er som jeg skriver innledningsvis en sammenheng mellom majoritetsbefolkningens syn på en minoritet og minoritetens grad av deltakelse, men for at en minoritet skal delta må det først og fremst finnes en *vilje* blant gruppen til å delta, og er derfor relevant i denne sammenheng.

4.1 Muslimer i USA, eller amerikanske muslimer

Forskjellen mellom å være muslim i USA eller å være amerikansk muslim kan tilsynelatende virke som en semantisk forskjell, men i følge Dr. Muqtedar Khan

(www³²), er det en overgang som er langt fra så enkel. Steve A. Johnson beskrev islam som en amerikansk religion allerede i 1991 (Haddad m.fl., 1991:111), men poengterte at selv om flere muslimske innvandrere får amerikansk statsborgerskap, og det faktum at 30 % av muslimene i USA er naturlig amerikanske borgere (de innfødte), forblir muslimene i USA en politisk ikke-eksisterende gruppe. Årsakene til dette skyldes ikke bare mangler ved storsamfunnet, men også muslimene selv. For i følge Esposito (Haddad og Esposito m.fl., 1998:3) har ikke muslimene i USA klart å klargjøre forholdet mellom deres tro og nasjonale identitet. Han spør: “*Will they remain Muslims in America or become American Muslims?*” I følge Ahmadullah Siddiqi, professor i journalistikk og offentlig politikk, er muslimenes ignoranse om den amerikanske realitet årsak til at de er en marginal gruppe i amerikansk kontekst:

“(...) Some Muslims still believe that they have nothing to contribute to this society, and their only duty is to save themselves from the evil that prevails in this *Dar al-Harb*. They create an island and live in that without caring about how they and their religion are perceived by the next-door neighbour, a non-believer.”
(Haddad og Esposito m.fl., 1998:38)

Debatten om hvilken rolle muslimene skulle ha i den offentlige arena raste i begynnelsen av 80-tallet i det muslimske miljøet. I vestlig tradisjon er det naturlig å tenke at man deltar aktivt i samfunnet man lever i. Men det var mange kritiske røster som problematiserte muslimens deltakelse i formelle strukturer av et statsapparat i et ikke-muslimsk samfunn – *dar al-Harb* – i motsetning til *dar al-Islam*. Selv om flertallet hele veien har vært i favør av kontakt med det sivile samfunnet og den generelle befolkning, skapte det å identifisere seg med ”det amerikanske system” sterk debatt (Haddad m.fl., 2002:169; Nimer, 2002:15; Haddad og Esposito m.fl., 1998:6-7).

Kritikerne av muslimsk deltakelse hevdet at deltakelse i amerikanske politiske prosesser ville være å legitimere et menneskeskapt system. Institusjoner og

³² Khan, Muqtedar (2003) (lest 1. juni 2006): “*Putting the American in 'American Muslim'*”
<http://www.ijtihad.org/NYTimes1.htm>

prosesser som ikke følger islamske prinsipper bryter med *Allahs* vilje, og bør derfor unngås. Eksempelvis hevdet *Tabligh Jamaat* gruppen at deltakelse i amerikansk politikk ville korrumpere muslimene, og gjøre det vanskeligere for fremtidige muslimer i USA å leve et moralsk liv dedikert til Allahs lover (Haddad m.fl. 2002:170). En annen mindre gruppe, *Hizbul Tahreer*, anser USA som *dar al-kufr* – Vantroendes Hus – og mener at muslimer burde vie energien sin til å reetablere muslimske Kalifatet som etter første verdenskrig ble oppløst av Mustafa Atatürk i 1924. Denne gruppen – som anses å være både liten og relativt ekstrem – ser på muslimenes tilstedeværelse i USA som midlertidig og som vil ende straks et islamsk Kalifat blir etablert. De hevder sågar at muslimene som fronter integreringslinjen i beste fall er naive som tror at *kuffar* – de vantro – noen gang vil være rettferdige nok overfor den muslimske befolkningen (ibid). Det ironiske med *Tahreer* er at organisasjonen er forbudt i de fleste muslimske land, og der de fritt kan drive sin virksomhet er i de vestlige demokratier organisasjonen fordømmer (Khan, 2002:29). Gruppen anses som sagt som liten, og deres holdninger blir heller ikke delt av den generelle muslimske befolkningen i USA. Flertallet av muslimer i USA er uenig i denne svartmalingen av USA som et dekadent samfunn. Å tegne et bilde av vestlige samfunn med så bred pensel anses som like meningsløst som å karakterisere alle muslimer som fanatikere (Nimer, 2002:14-15). Faktisk mener de å finne det amerikanske systemet som mer konsistent med islamske kjerneverdier enn mange av de såkalte muslimske landene (ibid; Findley, 2001:115-116).

Flertallet av muslimene i USA har alltid ment at de bare har å vinne på å involvere seg i de sivile og politiske institusjonene og tape på å ikke gjøre det. *Islamic Circle of North America (ICNA)*³³ – en av de store organisasjonene i USA – promoterer tanken om USA som *dar al-Da'wah*, et relativt nytt begrep som tar til orde for å komme seg ut av standardbegrepene *Harb* og *Islam*. *Da'wah* handler om hvordan man kan kommunisere islam til ikke-muslimer, og

³³ Denne og andre muslimske organisasjoner vil bli presentert senere.

kan direkte oversettes til *invitasjon*. I følge ICNA burde muslimer beholde sin identifikasjon med den muslimske *Ummah* som deres primære identitet, og så lenge de har friheten til å leve etter islamske prinsipper og kan invitere til/kommunisere islam fritt i Amerika, bør de ikke ha noe i mot å engasjere seg i samfunnet og statsapparatet på alle nivåer, der de har noe positivt å bidra med (Haddad m.fl., 2002:171).

Selv om debatten om deltakelse i Amerikas politiske prosesser har vært til stede har det aldri vært noe stor uenighet blant den generelle muslimske befolkning om hvorvidt de bør delta. Tilhengere av deltakelse – som utgjør det store flertallet – har i følge Nimer (Haddad m.fl., 2002:171-172) hele tiden ment at det vil være en feiltakelse, og i tillegg en grov misforståelse av islamsk lovgivning, å være mot deltakelse. Etter deres syn ville fraværet av muslimer i den offentlige debatt bare øke risikoen for fremmedgjøring av muslimer i USA. Flertallet påstår til og med at alle som tjener penger i USA *allerede* er en del av det offentlige systemet gjennom betaling av skatt. Pengene blir brukt til å implementere offentlige programmer, og påvirker mange aspekter ved amerikanske borgeres liv, da også muslimenes. Sett fra en slik synsvinkel er muslimsk deltakelse i fora hvor lovgivning blir debattert, formulert og til slutt implementert ikke bare akseptabelt men også nødvendig. utfordringen ligger i å mobilisere muslimer for å bruke stemmeretten, ta i bruk lobbyisme og koalisjonsbygging for å oppnå innflytelse over lovgivningen som påvirker deres liv og for å kunne representere muslimske synspunkter i alle ledd (ibid).

Salam al- Maryati, direktør av LA- baserte *Muslim Public Affairs Council* (MPAC) sier blant annet:

“We can’t get trapped into the false choice of assimilation or isolation. We cannot say that we are Muslims so we have to be isolated from the rest of the society (...) Yes, we can be Muslims, offer Islamic values, and be American citizens – all in one.” (Haddad og Esposito m.fl., 1998:40-41).

Han påstår faktisk at hans lille organisasjon stiller sterkere enn f.eks.

Organization of the Islamic Conference, som representerer over 50 ulike muslimske stater, fordi amerikanske muslimer: “*live in a free society and can*

organize politically” (Haddad og Esposito m.fl., 1998:39). Ideen om politisk deltakelse, og at det er mulig å investere i politisk karriere og samtidig være muslim befestet seg i bevisstheten til amerikanske muslimer utover 80- og 90-tallet, og stadig flere organisasjoner med mål om å øke det politiske engasjementet blant muslimene ble dannet i løpet av 90-tallet. Denne tendensen blir bekreftet av undersøkelser utført i begynnelsen av det nye århundre, hvor 96 % av 755 spurte muslimer ytret at de ønsket å se muslimer bli mer involvert i lokal og nasjonal politikk i en undersøkelse fra juni 2000 (Findley, 2001:244). En liknende undersøkelse blant moskeledere viste at 89 % oppmuntret muslimene til aktivt å ta i bruk stemmeretten i 2000 (ibid:257).

4.2 Muslimske organisasjoner

Selv om den store politiske oppvåkningen ikke fant sted før mot slutten av 80-tallet, har muslimer i USA lenge organisert seg, i all hovedsak ved å etablere moskeer i sine nærområder. Allerede i 1915 etablerte Albanske innvandrere i Maine den første moskeen i USA (Nimer, 2002:44). Etter hvert som den muslimske befolkningen økte, skjøt også moskeetableringen fart, gjerne sponset av penger fra personer eller stater i Midtøsten. Det var først og fremst behovet for et sted for bønn som initierte denne fasen av institusjonalisering. Til en viss grad kan en se på denne institusjonaliseringen som et forsøk på å legitimere sin religion i en amerikansk kontekst, og med årene har det blitt etablert mer enn 1200 moskeer i USA, de aller fleste finner man i California, New York, Michigan, Illinois og Pennsylvania. (Haddad m.fl., 2002:169).

Når det kommer til regionale og nasjonale organisasjoner ble det også her tidlig gjort forsøk på å danne paraplyorganisasjoner av de små organisasjonene. Allerede på 50-tallet ble grupper som ”*Federation of Islamic Association*” og ”*the Council of Mosques*” etablert. Deres hovedanliggende var å støtte etableringen av nye islamske sentra og skoler (Nimer, 2002:65), og hadde med andre ord en såkalt innadvendt agenda (Haddad m.fl., 2002:239).

I sin artikkel om innvandrere i lokalpolitikken i Norge deler Tor Bjørklund og Johannes Bergh (2001:192) innvandrersorganisasjonene i Norge i to kategorier – *innadvendte* og *utadvendte* organisasjoner. Det vil si organisasjoner som enten har sin aktivitet rettet mot egne medlemmer med tilbud om sosialt samvær og kulturelle aktiviteter, eller organisasjoner som henvender seg til storsamfunnet og ønsker til en viss grad å påvirke politikkutforming. De samme begrepene kan brukes om de amerikanske muslimers organisasjoner. En slik inndeling kan skape et misvisende bilde av vanntette skott mellom deres arbeidsområder. En viktig og sentral del av arbeidet til de politiske organisasjonene er nettopp innadvendt aktivitet av typen politisk skolering og informasjonsarbeid blant den muslimske befolkningen. En mer dekkende kategorisering ville kanskje være mellom *politiske* og *ikke-politiske* organisasjoner, hvor de politiske organisasjonene er de som har et ønske om å påvirke politikkutforming, og arbeidet kan være både innadvendt og utadvendt. Hovedskillet går på hvilke målsettinger organisasjonene har og hva hensikten med deres eksistens er. Selv om en kort presentasjon gis av begge typer organisasjoner er det naturlig nok de politiske organisasjonene som er mest interessante for meg.

4.2.1 Ikke-politiske organisasjoner

Når man snakker om de ikke-politiske muslimske organisasjonene i USA er det særlig 4 organisasjoner som gjør seg bemerket: *Muslim Student Association* (MSA), *Islamic Society of North America* (ISNA), *Islamic Circle of North America* (ICNA) og *Muslim American Society* (MAS).

MSA ble etablert i 1963 som et forsøk på å bekjempe USAs stereotyper av islam, og var en sammenslutning av små lokale studentorganisasjoner som hadde dukket opp ved USAs universitetsmiljøer. De fleste av dagens toneangivende organisasjoner som ISNA og ICNA er mer eller mindre sprunget ut av MSA, da tidligere studenter som var med på etableringen av MSA dannet disse etter studietiden (Nimer, 2002:65). ICNA ble dannet i 1971 og ISNA i 1982. MAS er blant de nye organisasjonene og ble dannet i 1992 (Leonard og Irvine, kommer:15)

Alle disse organisasjonene har til felles at de ønsker å være et serviceorgan for den voksende muslimske befolkningen i USA. Deres arbeid er i all hovedsak konsentrert rundt informasjons- og opplæringsarbeid. De forsøker å legge til rette for muslimsk litteratur, tilby opplæring i islamsk tenkning og generelt være et samlingssted for muslimer. En sentral del av deres arbeid er *Da'wah* (se 4.1) arbeid. ISNA er en paraplyorganisasjon bestående av muslimske sentra som moskéer og skoler og jobber med å støtte muslimske miljøer i USA. Blant deres målsettinger er å utvikle dagens religiøse sentra, og tilbyr for eksempel lederkurs for deres medlemsorganisasjoner og generell tilrettelegging for muslimsk litteratur. De forsøker også å delta i brobyggingsarbeidet med å inngå i ulike tverreligiøse dialogfora. ICNA er ikke så ulik ISNA i sitt arbeid, men mens ISNA jobber med lokale organisasjoner har ICNA konsentrert seg om å samle frivillige til å delta i *Da'wah* arbeid, og tilbyr opplæring i islamsk tenkning gjennom sine mange studiegrupper som utgjør kjernen i ICNAs arbeid (Nimer, 2002: 67-8). ICNA kan sies å være kroneksemplet på en innadvendt organisasjon, da de har unngått å ta noe standpunkt i forhold til politisk deltakelse (ibid), i motsetning til for eksempel ISNA som aktivt støtter at amerikanske muslimer deltar i politisk virksomhet. MAS er på samme måte som ICNA organisert i ulike studiegrupper og fokuserer for det meste på opplæring i islamsk tenkning.

Dette er en kort presentasjon av de store ikke-politiske organisasjonene i USA. I tillegg til det jeg nevner har de har for eksempel egne tilbud for kvinner, for ungdom, de utgir magasiner og arrangerer diverse kurs og konferanser, så min presentasjon er bare et utdrag av deres tilbud. MSA, ISNA, ICNA og MAS er heller ikke alene om å organisere amerikanske muslimer, og langt flere kunne ha vært nevnt, men mitt fokus er de politiske organisasjonene, og det er disse 4 nasjonale organisasjonene som er mest kjent for sitt innadvendte ikke-politiske arbeid i USA.

4.2.2 Politiske organisasjoner

Organisering i politisk orienterte organisasjoner kom også relativt tidlig i gang, da i form av arabisk-amerikanske organisasjoner, som hadde som mål å påvirke amerikansk utenrikspolitikk. Muslimsk organisering har med andre ord sitt opphav i sekulære organisasjoner som trakk til seg medlemmer uavhengig av religion. *American Arab Anti-Discrimination Committee* (ADC) ble dannet i 1980 av tidligere senator James Abourezk, og organisasjonen har med tiden trukket til seg mange muslimske arabere som medlemmer og ansatte (Nimer, 2002:125). Palestinernes sak har som regel stått sentral for slike arabisk-amerikanske organisasjoner, og den israelske invasjonen av Libanon i 1982 førte ADC til sitt høydepunkt i sin mobilisering. ADCs årlige konvensjoner er en stor begivenhet i det arabisk-amerikanske miljøet, og trekker til seg politikere, regjeringsrepresentanter, topp journalister osv. (Nimer, 2002:126-127). En annen slik organisasjon, *National Association of Arab Americans* (NAAA), ble dannet i 1972, og jobbet også for påvirke USAs utenrikspolitiske forhold til andre arabiske land. I januar 2000 slo NAAA seg sammen med ADC (Nimer, 2002:127).

Men behovet for å kunne påvirke beslutningene til fordel for den muslimske befolkningen både på delstat og føderalt nivå meldte seg sterkere utover 80-tallet, og i kjølvannet av debatten om muslimsk deltakelse i amerikansk demokrati ble to nasjonale politisk-orienterte organisasjoner – *Muslims Public Affairs Council* (MPAC) og *The American Muslim Council* (AMC) – dannet i hhv. 1988 og 1990 (Leonard og Irvine, 2002:15). Med dette begynte den muslimske gruppen å ta de første forsiktige, men svært viktige, steg i retning av økt politisk deltakelse. AMC innså blant annet at amerikanske politiske representanter visste lite om muslimer og islam, og så behovet for å skape en atmosfære hvor amerikanske muslimer følte seg mer velkomne i beslutningsarenaer (Nimer, 2002:130). Tidligere AMC direktør Aly Abuzaakouk forklarer bakgrunnen for dannelsen av organisasjonen:

“The more we participate, the more people will listen to us. We want our community to play politics, starting from the Parent-Teacher Associations and continuing to Pennsylvania Avenue in the nation’s capital. We tell them, ‘if you are vote-less, you are weightless in this society’” (Findley, 2001:202)

MPAC på sin side er en organisasjon som først og fremst jobber mot stereotypiene av muslimer som fanatikere og terrorister, og forsøker å få fram at muslimer ikke representerer et fremmedelement i USA (www³⁴). De jobber opp mot mediene, hvor de bl.a. årlig deler ut en mediepris til den eller de som fremstiller islam og muslimer på en objektiv og positiv måte, gjerne i samarbeid med andre amerikanske borgerrettighetsorganisasjoner. Gjennom sine kontorer på *Capitol Hill* (åpnet i 2000) fremmer de amerikansk-muslimske interesser overfor sentrale beslutningsorganer ved å møte i høringer og tilby faktabrosjyrer om aktuelle saker. Det er også mulig for interesserte å registrere seg på deres hjemmesider og få tilsendt relevante nyhetsklipp fra Capitol Hill. I tillegg tilbyr de trainee-stillinger til unge amerikanske muslimer som ønsker å jobbe med politikktutforming ved sine kontorer i Washington og Los Angeles.

Utover 90-tallet ble det etablert flere andre politiske organisasjoner. I tillegg til AMC og MPAC så to nye store muslimske organisasjoner dagens lys. Først *American Muslim Alliance* (AMA) dannet i 1990 av Agha Saeed, professor fra California (Leonard og Irvine, kommer:15), med kun det mål for øyet å motivere muslimer i USA til å delta mer aktivt i de politiske partiene og den politiske prosessen generelt (Nimer, 2002:131). De ønsker å organisere muslimer i hovedretningen i amerikansk politikk i alle USAs stater. De bekymrer seg over at blant USAs over 500.000 valgte representanter er det bare en håndfull amerikanske muslimer (Findley, 2001:209), og jobber aktivt med å få kvalifiserte muslimer valgt til Kongressen. De tilbyr veiledning og opplæring for at amerikanske muslimer skal være i stand til å stille til valg på alle nivåer i USA, og hjelper til med råd og vink til om hvordan man starter partipolitiske foreninger.

³⁴ <http://www.mpac.org/>

Den andre organisasjonen *Council of American-Islamic Relations* (CAIR) ble dannet av tre innvandrere-muslimer og en kanadisk konvertitt i 1994 (Leonard og Irvine, kommer:15). Etablert først og fremst som en service-organisasjon for å beskytte muslimer mot diskriminering og sørge for informasjon om amerikanske muslimer og saker som vedrører dem (Nimer, 2002:133). Terrorangrepet i Oklahoma i 1996 var et vendepunkt for CAIRs aktiviteter, og flere av deres rapporter fikk stor publisitet i amerikanske medier. De har organisert seg i ulike avdelinger med ansvar for borgerrettigheter, mediene, regjeringsarbeid og en egen forskningsavdeling³⁵. Også CAIR jobber overfor flere aktører i amerikansk offentlighet, deriblant andre borgerrettighetsorganisasjoner som *American Civil Liberties Union* (ACLU). CAIR tilbyr også som MPAC unge en turnustid ved sitt hovedkontor i Washington til unge studenter som ønsker å få opplæring i medie- og organisasjonsarbeid (www³⁶). CAIR har med årene utviklet seg til å bli den mest toneangivende *utadvendte* organisasjonen i USA, og har siden 1996 jobbet aktivt for å registrere velgere og årlig gi ut statusrapporter om brudd på amerikanske muslimers sivile rettigheter (Nimer, 2002:133).

4.3 Analyse av politiske organisasjoners arbeid

Robert Dahl (1961:33) hevdet at enhver politisk leder som hjalp en etnisk gruppe til å overvinne de handikapp assosiert med deres etniske bakgrunn og dermed økte deres makt og prestisje, hadde en effektiv strategi for å opparbeide seg både støtte og lojalitet fra den etniske gruppen, og mye tyder på at det også gjaldt for de muslimske politiske organisasjonene særlig utover 90-tallet. Den muslimske befolkningen fikk som vist en liknende bevissthet som *de etniske* i New Haven utover 80- og 90-tallet, særlig pga. hendelsene i Midtøsten og USAs reaksjoner på dem. De politiske organisasjonene tok på seg oppgaven å fremme

³⁵ Mohammed Nimers bok, *The North American Muslim Resource Guide: Muslim Community Life in the United States and Canada* (2002), som er flittig referert i denne oppgaven, er et produkt av denne forskningsavdelingen.

³⁶ <http://www.cair.com/>

amerikanske muslimeres interesser i det offentlige rom, og derigjennom gjøre et forsøk på å øke deres makt i amerikansk politikk.

Deres største utfordring har vært mangel på selvtillit – den politiske sådan – blant amerikanske muslimer. Helt siden sin spede barndom har de politiske organisasjonene jobbet aktivt med politisk skoleing av amerikanske muslimer (Nimer, 2002:130). Dette har de gjort ved blant annet å ta initiativ til å skape flere møteplasser mellom den muslimske befolkningen og politikere. På den måten har de redusert avstanden mange amerikanske muslimer opplever mellom seg og sine folkevalgte (Nimer, 2002:130). I tillegg har de utarbeidet materiell til hjelp for den muslimske befolkningen som ønsker å engasjere seg politisk. Det er brosjyrer om hvordan man kan hjelpe til under valg, hvordan man skriver til sine folkevalgte og liknende. For de unge tilbyr de store organisasjonene som nevnt ett til to års praksisplass ved sine kontorer, for på den måten å gi de unge opplæring i politisk arbeid, mediehåndtering og lobbyvirksomhet.

Arbeidet har også gitt resultater i form av en kraftig økning i antall amerikanske muslimer med politisk interesse og som også stiller til valg, først og fremst i lokal og delstatsvalg (Findley, 2001:234). Selv om organisasjonene ikke er vanlige medlemsorganisasjoner, så møter de stor respekt og anerkjennelse fra den muslimske befolkningen, og ikke minst fra politisk hold. Til tross for sin korte levetid har de politiske organisasjonene klart å markere seg i amerikansk politikk. Rapporter om ulike innenriks- og utenrikspolitiske temaer utarbeidet av de politiske organisasjonene har fått bred omtale i mediene og i de politiske kretser (Nimer, 2002:133). Dette viser at arbeidet til de politiske organisasjonene har strukket seg over mange felt utover det å fungere som motor for muslimsk politisk organisering. Selv om det ikke er en del av min analyse har de politiske organisasjoners viktigste bidrag vært å tale muslimenes sak i mediene. På samme måte som med politikk er det gjerne gjennom medienes fremstilling at amerikanere generelt får et inntrykk av islam og muslimer. Greg Noakes (Haddad og Esposito, 1998:365) skriver:

“The average news consumer is presented with an image of Muslims as irrational and confused, and vaguely threatening in their unpredictability”

Denne trenden – at muslimer blir presentert som irrasjonelle– og at amerikanere ikke har annet enn stereotypier å operere ut fra når det gjelder muslimer (Findley, 2001:264) har ikke endret seg de siste årene, snarere tvert om. Krigen mot terror – som ofte blir omtalt som krig mot islam – har medført at slik anti-muslimsk *bias* stadig florerer i amerikanske medier, og representanter fra de muslimske organisasjonene er da raskt ute og fordømmer slike utsagn³⁷.

Intervjuer og innslag med representanter fra de tradisjonelle muslimske organisasjonene generelt har de siste 10 årene blitt langt mer hyppige i amerikanske medier, og organisasjonene får dermed vist at det å være muslim i USA ikke trenger å være synonymt med å være taus i den offentlige debatten.

Et annet aspekt i denne sammenheng er de mange skribentene i USA som er av den tro at muslimsk tilstedeværelse i USA i dag utgjør en trussel pga. den pågående krigen mot terror, og det spekuleres i – ofte i offentlighet – hvorvidt muslimer i USA opererer med en skjult agenda eller ikke. Særlig etter terrorangrepet i 2001 har for eksempel de muslimske organisasjonene – både politiske og ikke-politiske – stadig blitt beskyldt for å være forbundet med ekstremister. Navn som Daniel Pipes og Steven Emerson er bare eksempler på skribenter som gjennom ulike bidrag³⁸ de siste årene har fremmet slike synspunkter. Pipes har gjennom sin egen hjemmeside beskyldt ISNA, MPAC, CAIR, ICNA, MAS og/eller individer tilknyttet disse organisasjonene for å drive med terrorvirksomhet.

Terrorangrepene førte bl.a. til at de tradisjonelle nasjonale organisasjonene, presentert over, ble skjøvet til side, og både nasjonale myndigheter og mediene

³⁷ Senest under den siste krigen i Midtøsten mellom Israel og Hizbollah uttalte president Bush at USA var i krig med muslimske fascister. Det fikk representanter fra bl.a. CAIR til å reagere og kritiserte presidenten for slike stigmatiserende uttalelser. Selv om ingen unnskyldning ble gitt, kom presidenten ikke med liknende uttalelser igjen (lest 7. september 2006) <http://www.cair.com/default.asp?Page=articleView&id=40542&theType=NB>

³⁸ Se for eksempel Emerson (2002) *American Jihad* og www.danielpipes.org.

lette etter representanter som var mindre kritiske til amerikansk utenrikspolitikk og mer villig til å kritisere islamsk ekstremisme (Leonard & Irvine, 2005:5-6). De nasjonale myndighetene trakk nå til seg representanter fra organisasjoner som av de dominerende politiske organisasjonene var skjøvet til side og marginalisert. De grupper som nå kom i politikkenes sentrum tilhørte i følge Leonard og Irvine (2005:6) *Sufister* (følgere av mystisisme i islam), *Nizari Ismaili* (en undergruppe av Shia islam), Ahmadi-muslimer (en gruppe som av de fleste blir ansett som ikke-muslimer). Det er denne tendensen jeg referer til når jeg i 3.1 nevner at ulik teologisk tilnærming i mange tilfeller påvirker deres forhold til de nasjonale myndighetene. For eksempel var Shaykh Hisham Kabbani (leder for en global sufi orden) og hans organisasjon *Islamic Supreme Council of America* (ISCA) allerede i 1999 i klinsj med andre organisasjoner da han i et åpent forum hos *US. Departement of State* advarte mot islamsk ekstremisme³⁹. I talen sin påstod han at 80 % av moskeene i USA var drevet av ekstremister og oppimot 80 % av muslimske befolkningen i USA sympatiserte med ekstremistisk tankegang. Disse utsagnene blir flittig brukt av både Emerson og Pipes til å underbygge sine påstander. Imidlertid må Kabbanis kritikk sees i sammenheng med hans skepsis til *Wahhabismen*⁴⁰, en ideologisk retning med utspring i fra Saudi Arabia som blir ansett som konservativ og som både ISNA, MAS og CAIR tilhører. Jakten på såkalte *moderate* muslimer er velkjent i Europa og er selvsagt også gjeldende i USA, men dette er en teologisk øvelse jeg ikke ønsker å utdype mer, og dette er som nevnt av mindre interesse for oppgaven.

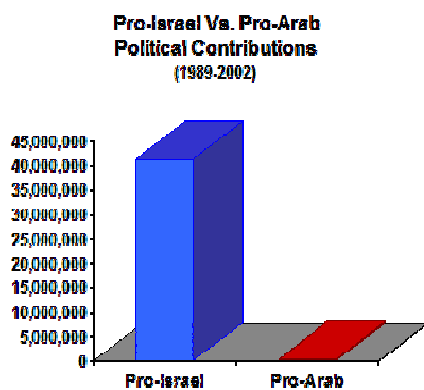
Når det gjelder de såkalte *Political Action Committees* (PACs) viser nettstedet *Opensecrets.org* som er tilknyttet *The Center for Responsive Politics* (CRP) – et partipolitisk uavhengig forskningsorgan som følger pengeforbruket i amerikansk

³⁹ Utdrag av Kabbanis tale (lest 4. April 2006):

http://www.islamicsupremecouncil.org/bin/site/wrappers/extremism_inamerica_unveiling010799.html

⁴⁰ Wahhabismen er kalt etter Muhammad ibn Abd al-Wahhab (1703-92) gikk i allianse med daværende stammeleder Muhammad ibn Saud og fikk raskt kontroll over hele den arabiske halvøya (Esposito, 1998:118)

politikk og dens effekt på offentlig politikk – en oversikt basert på tall fra *Federeal Election Comission* (FEC) over hvilke muslimske PACs som har bidratt økonomisk i perioden 1989 til 2002⁴¹. Oversikten viser ulike arabiske/muslimske PACs som gjennom hele 90-tallet har bidratt økonomisk med større eller mindre beløp. Det kommer tydelig frem at det økonomiske bidraget skjøt fart fra valgåret 1998 og 2000 som er da muslimske organisasjoner for alvor deltok i amerikansk valgkamp. Selv om arabiske/muslimske PACs forsøker å bidra er deres bidrag forsvinnende liten i forhold til det totale beløpet alle PACs til sammen står for (Bukhari m.fl., 2004:158). Det er særlig sammenliknet med de pro-israelske PACs arabiske/muslimske PACs blir kraftig utkonkurrert. CRP illustrerer dette poenget med en figur som viser økonomiske bidrag gjort av pro-israelske PACs vs. arabisk/muslimske PACs i perioden 1989-2002:

Figur 3.1. økonomisk bidrag fra 1989-2002. Pro-israelske PACs bidro i den perioden med 41.3 millioner dollar, mens arabisk/muslimske PACs bidro med kun 297,000 dollar.

kilde: http://www.ifamericansknew.org/us_ints/pg-contrib.html

På de offisielle informasjonssidene til *US. Departement of State* skriver Elizabeth Kelleher⁴², at det kun er en håndfull av arabiske/muslimske PACs som bidrar, men at det stadig blir flere arabiske/muslimske PACs, og bidraget blir stadig større. Men naturlig nok er det langt igjen til arabiske/muslimske PACs kommer opp på det samme nivå som de pro-israelske PACs. Oversikten over

⁴¹ <http://www.opensecrets.org/news/pro-israel.pro-arab/pro-arab.asp>

⁴² Kelleher, Elizabeth (September 2004) (29. September 2006). "Arab-Americans, American Muslims Pump up Political Influence: Contributions to Political Action Committees rising" <http://usinfo.state.gov/dhr/Archive/2004/Sep/03-181769.html>

gjelder frem til 2002 og også litteraturen om muslimske PACs viser til de økonomiske bidragene fram til presidentvalget i 2000. Søk på muslimske PACs hos CRP og FEC viser at heller ikke ved valgkampen i 2004 klarte de muslimske PACs å bidra med så mye som en kunne forvente. Eventuelle individuelle økonomiske bidrag er naturlig nok ikke med i disse tallene.

Det manglende økonomiske bidraget blir også kommentert av Paul Findley som omtaler amerikanske muslimer som en *sleeping giant* (2001:241), fordi de ikke utnytter sine økonomiske ressurser som politisk ressurs i et kollektiv. Grad av økonomisk bidrag utløser også spørsmål om amerikanske muslimers generelle økonomiske situasjon. Det er ikke lett å slå noe fast om dette. MAPS undersøkelsene viser at rundt halvparten av amerikanske muslimer har en årlig inntekt på 50.000\$ eller mer, som i norske kroner tilsvarer rundt 300.000,- og mer. I 2004 svarte ca. 33 % at de hadde en årlig inntekt på mer enn 75.000\$ (450.000 kr), og gir en indikasjon på at amerikanske muslimers sosiale profil ikke er så aller verst. I følge Nimer (2002:175) er den muslimske gruppen i all hovedsak vanlige lønnsinntakere som gir deres familier en sømmelig levebrød, men at det er ikke tilstrekkelig for å påvirke Washington på en betydningsfull måte. Det er ikke min intensjon å slå fast om en årlig inntekt på 75000\$ skal karakteriseres som høy eller lav, men få fram det poenget at Findley nok har rett i at amerikanske muslimer i for liten grad utnytter sine økonomiske ressurser til et kollektivt formål.

4.4 Oppsummering – muslimsk lederskap?

De politiske organisasjonene ble først og fremst dannet med det mål for øyet å fungere som talerør for amerikanske muslimske interesser, ikke bare i det offentlige rom, men særlig overfor de nasjonale myndigheter. På deres hjemmesider vises det til møter med nasjonale myndigheter på ulikt nivå, og også litteraturen viser hvordan organisasjonene har samarbeidet med forskjellige folkevalgte med å utarbeide og forbedre ulik lovgivning (Nimer, 2002:131; Nimer, 2001:215). Men som nevnt er ikke deres arbeid gjennom den korporative

kanal i fokus i denne oppgaven. Det som er interessant for meg er hvordan de organisasjonene har klart utfordringen med å mobilisere den muslimske gruppen til å utnytte sine ressurser i et kollektiv.

Dette kapitlet viser at det i kjølvannet av debatten om deltakelse i amerikansk politikk har vokst frem mange sosiale organisasjoner som ønsker å representere, koordinere og organisere den muslimske befolkningen i USA. I kapitlet har jeg vist hvordan organisasjonenes arbeid med politisk skoloring og informasjon har båret frukter i form av at flere politisk bevisste muslimer har stilt til valg, og hvordan de også gjennom sine PACs er med i det økonomiske kappløpet. I neste kapittel vil jeg se hvorledes de samme organisasjonene har bidratt til å mobilisere amerikanske muslimer til å bruke sin stemmerett.

5. Amerikanske muslimers valgdeltakelse

Innflytelse utøves først og fremst ved *deltakelse* i de politiske prosessene (Lasswell og Kaplan, 1950:77), og forutsetter både en vilje og evne til å påvirke. Kapittel 4 gjennomgår de uenighetene som har eksistert blant amerikanske muslimer omkring deltakelse i amerikansk politikk, hvor *viljen* til å delta vinner tydelig frem, først og fremst ved å danne politisk orienterte organisasjoner og grupperinger. Grad av valgdeltakelse er gjerne en indikator på om en gruppe er politiske deltakende (Wrong, 1997:156), og kapittelet vil avgjøre om de *evner* å realisere viljen til å delta, ved å delta i valg og bruke *den grunnleggende formen for innflytelse* som Brochman og Rogstad (2004:323) kaller det. Videre – for å kunne snakke om et innflytelsespotensial for gruppen – vil kapittelet også peke på om amerikanske muslimer opptrer som en gruppe eller om de opptrer individuelt i valgene, og hvilken rolle de politiske organisasjonene har spilt i dette.

Kapittel 3.3 viste at det var noen politikkområder som berørte amerikanske muslimer mer enn andre, men at det ikke i utgangspunktet ga utslag i hvilket partivalg de foretok. Dette kapittelet vil gå nærmere inn på stemmegivningen i 2000 og 2004 og se på hvordan amerikanske muslimers stemmegivning partipolitisk har fordelt seg.

5.1 Muslimsk mobilisering og stemmegivning i 2000 og 2004

“Unable to agree on a single presidential candidate, they [American Muslims] are likely to have a greater impact on congressional, state, and local races, than on the presidential race.”

Dette skriver Enver Masud (2003:170) i artikkelen, *US. Elections all about money* (2000), som kom ut i artikkelsamlingen *War on Islam* (2003⁴³). Med det

⁴³ Masud, Enver (2003) (lest 15. Oktober 2004). “*War on Islam*.” <http://www.twf.org/Library/woi3aL.pdf>

gis inntrykk av at muslimer som gruppe har *potensial* til å utøve innflytelse, men uenigheter om person og politisk retning, gjør det vanskelig å utnytte det potensialet. Med tanke på at amerikanske muslimer ikke utgjør en homogen gruppe er ikke Masuds uttalelse en overraskelse. Det er naturlig at det også blant amerikanske muslimer eksisterer uenigheter om person og politisk retning, som kapittel 3.3 óg viser i forhold til amerikanske muslimers partivalg. Men ikke lenge etter skriver Masud igjen, denne gang *etter* valget i 2000: “*American Muslims appear to have emerged as a political force – perhaps crucial in swinging the election in favour of Mr. George Bush...*,” (ibid:178).

Ved presidentvalget i 2000 forsøkte amerikanske muslimer for første gang å stemme i blokk. Muslimske politiske organisasjoner innså at veien til innflytelse i presidentvalgene gikk gjennom økt samarbeid, og i 1999 gikk de sammen og dannet *American Muslims Political Coordinating Council (AMPCC)*⁴⁴ (Leonard og Irvine, kommer:15). Mye grunnet Bushs kritikk av ordningen med hemmelige bevis gjennom valgkampen i 2000, men også grunnet Republikanernes konservative verdisyn, ga AMPCC sin støtte til Bush, og blir kreditert for å organisere amerikansk-muslimsk blokkstemme til fordel for Bush, gjennom aktiv registrering av muslimske velgere og oppfordring til å stemme på Bush. I svært mange artikler i mediene fra 2000, men også generelt i litteraturen, blir amerikanske muslimers støtte til Bush i 2000 pekt på som avgjørende for Bushs seier i presidentvalget 2000. Men selvsagt må den muslimske stemmen bli sett på som “... *the straw that broke the camel’s back*”, slik Dr. Muqtedar Khan formulerer det (Khan, 2002:18).

Enig eller uenig i strategien og den politiske retningen de muslimske representantene valgte, kunne man ikke nekte for at amerikanske muslimer med dette for alvor meldte seg inn i den politiske maktkampen. Dette var første gang amerikanske muslimer hadde deltatt så massivt, og det var også første gang i

⁴⁴ En sammenslutning av MPAC, AMA, AMC og CAIR.

følge Abdul Malik Mujahid (www⁴⁵) at toneangivende medier hadde skrevet artikler om muslimsk stemmegivning. Det førte blant annet til at ingen av presidentkandidatene kunne overse den muslimske minoriteten i 2004, da alle forventet at presidentvalgkampen i 2004 kom til å bli den jevneste på mange år. Amerikanske muslimer hadde også innsett betydningen deres stemmer hadde hatt i 2000, og ønsket å utnytte sin posisjon til også å avgjøre valget i 2004, nå i enda mer organiserte former. *The American Muslim Taskforce on Civil Rights and Elections* (AMT), ble dannet ganske tidlig i 2004 med tidligere AMPCC leder Dr. Agha Saeed som leder (Leonard og Irvine, kommer:15; www⁴⁶). Denne gangen inkluderte paraplyorganisasjonen også de ikke-politiske organisasjonene ISNA, ICNA og i tillegg de innfødte muslimenes organisasjoner (www⁴⁷). Grunnet uenigheter med AMPCCs retning i 2000 hadde de innfødte muslimene dannet egne politiske organisasjoner og var ikke del av AMPCCs aktive valgkamp (Khan, 2002:18-19). Blant AMTs målsettinger i 2004 var å stille alle presidentkandidater spørsmål, og kreve svar på deres posisjon i saker som var viktige for amerikanske muslimer, ikke ulikt det LO gjorde i forhold til den norske valgkampen i 2005. På deres hjemmesider⁴⁸ kunne man (og kan fortsatt) lese om de ulike presidentkandidatene, hva de sto for i ulike politiske saker, sende inn spørsmål man lurte på og selvfølgelig registrere seg som velger.

MAPS undersøkelsen fra høsten 2004 viste at 8 av 10 amerikanske muslimer støttet AMTs agenda, og et flertall av muslimene støttet tanken om å stemme i blokk, slik AMT intenderte. Videre svarte 7 av 10 respondenter at AMTs støtteerklæring vil være viktig for deres stemmegivning (2004:20-21, Pkt. 881-883). Dette tyder på at AMT i løpet av året hadde klart å opparbeide seg

⁴⁵ Mujahid, Abdul Malik (2000) (28. Mars 2006). "Muslims in American politics: the beginning of a long process." <http://www.soundvision.com/Info/yearinreview/2000/politics.asp>

⁴⁶ Poole, Lisette B (2004) (lest 20. Oktober 2004). "Role of Muslim Task Force in Presidential Election" <http://www.pakistanlink.com/Letters/2004/Sept04/03/07.html>

⁴⁷ <http://www.americanmuslimvoter.net/images/special/ABOUT%20US--%20AMT.pdf>

⁴⁸ <http://www.americanmuslimvoter.net/>

legitimitet, og var en viktig premissleverandør for muslimsk stemmegivning i presidentvalget i 2004. 21. oktober 2004 kom AMT med følgende uttalelse:

“Following careful consideration of overall U.S. interests, interaction with presidential campaign officials and extensive input from the Islamic community, the AMT- Political Action Committee (AMT-PAC) is calling on Muslims nationwide to cast a protest vote for Sen. John Kerry” (www⁴⁹).

Den muslimske koalisjonen⁵⁰ hadde valgt en presidentkandidat de mente best ville tjene muslimske interesser. Det ble i pressemeldingen vist til og pekt på uenigheter AMT hadde med Kerry, men ønsket til tross for uenighetene å støtte og samarbeide med han under, og særlig, etter valgkampen.

Alle meningsmålinger og undersøkelser viste at muslimer ville støtte Kerry i valgkampen 2004. “According to the results of a post-debate poll, 80 percent of likely American Muslim voters say they plan to vote for Sen. John Kerry on November 2,” skriver CAIR i en av pressemeldingene fra valgkampen 2004 (www⁵¹). Men gode meningsmålinger på nasjonalt nivå er ikke nok for å vinne valget i USA, og for å øve innflytelse må en minoritetsgruppe eventuelt ha en strategisk posisjon i de enkelte delstatene. som jeg viste i kapittel 3.1 er det ikke lett å avgjøre noe bestemt om amerikanske muslimers bomønster annet enn at de i stor grad er bosatt i hovedbyene og omegn. Under valgkampen i 2004 var det særlig statene Florida, Ohio og Pennsylvania som fikk stor oppmerksomhet, og CAIR påstod i den samme pressemeldingen at: “Muslims are a potential swing-voting bloc in key battleground states such as Florida, Michigan, Ohio, Pennsylvania, and Wisconsin.” Opptil flere meningsmålinger i dagene før

⁴⁹ (lest 7. November 2004)

<http://www.americanmuslimvoter.net/images/special/AMT%20GIVES%20QUALIFIED%20ENDORSEMENT.pdf>

⁵⁰ MPAC ønsket ikke å følge AMTs anbefaling da de mente at ingen av presidentkandidatene var gode nok, og blir av mange også sett på som en indirekte støtte til Bush. Imidlertid fortsatte de i AMT samarbeidet.

⁵¹ (lest 5. November 2004): <http://www.cair.com/default.asp?Page=articleViewogid=1277ogtheType=NR>

valgkampen bekreftet at Kerry hadde stor oppslutning blant muslimer i disse statene (www⁵²).

Men en støtteerklæring, og gode meningsmålinger var ikke nok for å få ut muslimske velgere. “*Our twin goals are to ensure maximum voter turnout and maximum publicity of the Muslim vote,*” sa Dr. Agha Saeed 28. oktober 2004 (www⁵³). Dette førte til valgkamp i beste amerikansk stil. I vippestaten Florida for eksempel startet CAIR- Florida kampanjen “*Get Out the Muslim Vote,*” som inkluderte blant annet å kjøre muslimske velgere med buss til valglokalene på valgdagen, aktiv telefon- og informasjonskampanje for å øke valgdeltakelsen (www⁵⁴). Liknende kampanjer kunne man finne i andre stater i regi av andre AMTs lokallag rundt om i USA.

En aktiv valgkamp og mobilisering er heller ikke ensbetydende med at den muslimske befolkningen faktisk har stemt. For å avgjøre slikt må en ha data på antall registrerte velgere, og undersøkelser som viser om folk faktisk stemmer. Problemet med de nasjonale undersøkelsene om valgferd er at amerikanske muslimer blir en for liten gruppe til at data klarer å gi signifikante resultater om deres stemmegivning. Et eksempel er Dr. John Greens m.fl. rapport “*The American Religious Landscape and the 2004 Presidential Vote: Increased Polarization*” som kom ut høsten 2004. Her deles USA inn i 12 ulike religiøse grupper, hvor muslimer blir kategorisert som *Others* på grunn av det lave antallet, ved siden av kategorier som *Religious Right*, *Religious Left*, *Moderate Evangelicals*, *Secular* og *Jews* for å nevne noen. Sluttrapporten, som inneholder intervjuer både før og etter valget, konstaterer at i kategorien *Others* stemte 23 % på Bush, 77 % på Kerry og hadde en valgoppslutning på 62 %:

⁵² (lest 15. november 2004): <http://www.americanmuslimvoter.net/images/special/Exit%20Polls%20of%20Muslims-%20CAIR%20survey.doc>

⁵³ (lest 16. november 2004): <http://www.americanmuslimvoter.net/images/special/AMT%20gets%20massive%20support.doc>

⁵⁴ (lest 16. november 2004): <http://www.cair.com/default.asp?Page=articleViewogid=1292ogtheType=NR>

	Bush	Kerry	Turnout
<i>ALL EVANGELICAL PROTESTANT</i>	78	22=100%	63%
<i>ALL MAINLINE PROTESTANT</i>	50	50	69%
<i>ALL NON-LATINO CATHOLIC</i>	53	47	67%
Other Christians	80	20	60%
Other Faiths	23	77	62%
Jews	27	73	87%
<i>ALL UNAFFILIATED</i>	28	72	52%
Seculars	30	70	55%
Atheists, Agnostics 18 82 61%			
ENTIRE ELECTORATE	51	49 =100%	60.8%
<i>N=2730</i>			

Tabell 5.1. Det amerikanske religiøse landskapet og presidentvalget i 2004⁵⁵.
Kilde: Fourth National Survey of Religion and Politics, (University of Akron).

Disse tallene er med på å bekrefte tendensen i meningsmålingene utført av bl.a. CAIR forut for valget, men tallene er høyst usikre for å si noe konkret om muslimsk stemmegivning da kategorien *Others* også inkluderer buddhister, hinduer og andre små religiøse retninger som *New Age*.

Prosjektet MAPS gir et noe bedre grunnlag for å si noe konkret om tallene for muslimsk registrering og stemmegivning, da dette prosjektet konsentrerte seg om den muslimske befolkningen i USA. Høst 2001 viste MAPS undersøkelsen at 79 % av amerikanske muslimer var registrert til å stemme, og videre at ved valget hadde 42 % av disse stemt på Bush, 31 % på Al Gore og 12 % på Nader (2001:10 spm 5). I 2004 viste prosjektet MAPS – denne gangen forut for valget i 2004 – at 82 % var registrert som velgere (2004:11 spm. 2), og at 70 % av de som ikke allerede var registrert hadde tenkt å bli det (ibid: spm. 3). Av de registrerte velgerne svarte hele 88 % at de mest sannsynlig kommer til å stemme (ibid: spm. 4), og 76 % svarte at de ville stemme på Kerry, mot lave 7 % på Bush (2004:13 spm. 7). Dette markante skiftet fra Republikanerne til Demokratene var et av hovedfunnene i undersøkelsen fra 2004.

Prosjektet i 2004 ble utført forut for valget, og det knytter seg derfor usikkerhet i forhold til hvor mange av de som deltok i undersøkelsen som faktisk stemte. Ser

⁵⁵ Alle de religiøse inndelingene er ikke tatt med i dette utdraget.

man derimot MAPS tallene i sammenheng med John Greens m.fl. studie som viser valgdagsoppmøte på 62 %, gir det til sammen klare antydninger om at amerikanske muslimer i stor utstrekning deltok ved presidentvalget også i 2004.

Her er det viktig å ta høyde for at det kan være en viss overrapportering i forhold til kategorien ”har stemt” eller ”mest sannsynlig vil stemme”. Spørsmål om personens atferd kan ifølge Mordal (1989:37) oppleves som truende for selvbilde, og respondenten kan gi det ”riktige” svaret uten at det stemmer med de faktiske forhold. Per Stava (Aardal m.fl. 2001:120) viser i tillegg til – dog i nordisk sammenheng – hvordan oppmerksomhet i mediene omkring et nærstående valg kan påvirke hva en svarer på spørsmål om intendert valgdeltakelse, og det er nærliggende å tenke seg at det samme er tilfelle for USA.

5.2 Analyse av muslimsk stemmegivning

Det empirien viser fra presidentvalgene i 2000 og 2004 er at amerikanske muslimer var blitt en politisk aktiv minoritet som hadde lagt den isolasjonistiske tankegangen bak seg. I løpet av de siste 10 årene har amerikanske muslimer gått fra en marginal politisk gruppe til å bli en minoritet som i stadig økende grad deltar i valg i sterkere og sterkere grad. I 2000 viste undersøkelser at 34 % av amerikanske muslimer hadde stemt for første gang (www⁵⁶), og at 21 % var førstegangsvelgere i 2004 (www⁵⁷).

Det vil imidlertid være galt å tro at AMPCCs støtte til Bush i 2000 eller AMTs støtte til Kerry i 2004 alene har æren for at et flertall av amerikanske muslimer stemte hhv. Republikansk i 2000 og Demokratisk i 2004. En sentral observasjon i MAPS undersøkelsen i 2004 var nettopp det kraftige skiftet fra det

⁵⁶ Mujahid, Abdul Malik (2000) (lest 28. mars 2006): “*Muslims in American Politics – the beginning of a long process*”: <http://www.soundvision.com/Info/yearinreview/2000/politics.asp>

⁵⁷ Ali, Tahir og Poole, Lisette (2004) (lest 14. desember 2005) : “*Interpreting the Muslim Vote – Another Perspective*”: <http://iiviews.com/articles/Articles.asp?ref=IV0412-2545>

Republikanske parti til det Demokratiske partiet i 2004. Dette skjedde *før* AMT kom med sin anbefaling. Det er uten tvil flere faktorer som har spilt sammen. Det kan for eksempel skyldes, slik Khan (www⁵⁸) hevder, at den muslimske velgergruppen generelt hadde beveget seg til venstre i amerikansk politikk, men også det faktum at det var stor misnøye med Bush og hans administrasjon. Det er gjerne de som blir oppfattet som hovedansvarlige for bl.a. implementeringen av The US Patriot Act og krigen i Irak. Velgermobilisering forekommer ofte når borgerne ønsker å gi uttrykk for misnøye med tingenes tilstand, og som uttrykk for manglende tillit til det politiske lederskapet (Aardal m.fl. 2001: 48), og den kraftige mobiliseringen for Kerry hadde nok noe av sin bakgrunn i en slik misnøye. Abdus Sattar Ghazali, redaktør for nettsiden *American Muslim Perspective* skriver bl.a. den 20. august 2004⁵⁹ at en aktiv støtte til Bush eller Kerry av muslimske ledere ikke ville hatt noen betydning for valget da de fleste indikasjonene viste at amerikanske muslimer var svært misfornøyd med Bush administrasjonens politikk, og ville støtte Kerry uavhengig av AMTs anbefaling.

Slike faktorer er viktig å huske på når man forsøker å trekke konklusjoner om amerikanske muslimers aktive valgkamp. Uansett er det mye som tyder på at mobilisering av muslimsk stemmegivning kan karakteriseres som de politiske organisasjoners hittil største seier. Ikke nødvendigvis fordi den muslimske stemmegivningen har avgjort eller hatt avgjørende betydning for resultatene av presidentvalgene, men først og fremst fordi det har ført til økt fokus på muslimsk stemmegivning, og fordi deres arbeid har bidratt til økt valgdeltakelse blant den muslimske befolkningen i USA. Men det er fortsatt mange utfordringer knyttet til organisasjonenes valg av strategi og metode under presidentvalgene. Strategien med blokkstemme har lenge vært omdiskutert, og Kerrys tap i 2004 utløste på ny kraftig debatt om valg av blokkstemme som strategi.

⁵⁸ Khan, Muqtedar M. (2004) (lest 27. mars 2006). "American Muslim Taskforce insults John Kerry and Alienates George Bush": <http://www.ijtihad.org/American%20Muslim%20Taskforce.htm>

⁵⁹ Ghazali, Abdus Sattar (20. august 2004) (lest 14. februar 2006): "A Muslim Bloc Vote Again?" <http://www.pakistanlink.com/Opinion/2004/Aug04/20/01.html>

5.3 Oppsummering – muslimsk deltakelse?

Dette kapittelet har sett på hvorledes amerikanske muslimer har deltatt i de amerikanske presidentvalgene i 2000 og 2004. All empiri tyder på at de har vist både evne og vilje til å delta, og på den måten dra nytte av den mest grunnleggende formen for innflytelse. Det muslimske lederskapet har gjennom dannelsen av paraplyorganisasjoner, AMPCC i 2000 og AMT i 2004, vist seg effektive i mobilisering den muslimske stemmegivningen. Et flertall av muslimer stemte Republikansk i 2000, og et enda større flertall stemte Demokratisk i 2004, og dermed i tråd med de tilslutningene AMPCC og AMT ga. Imidlertid er det en viss usikkerhet knyttet til om hvorvidt gruppen stemte Demokratisk i 2004 grunnet AMTs tilslutning, eller om det var av egen vilje grunnet den generelle misnøyen med Bush-administrasjonen.

Det positive, sett fra amerikanske muslimers synsvinkel, er at de siste to valgene har vist økt valgdeltakelse fra den muslimske befolkningen. Klarer det muslimske lederskapet å opprettholde den fremgangen vil fremtidige presidentkandidater i enda høyere grad være opptatt av saker som angår den muslimske velgergruppen.

6. Amerikanske muslimers innflytelsespotensial – tentative konklusjoner

Hva kan man trekke av konklusjoner om amerikanske muslimers innflytelsespotensial på bakgrunn av de foregående kapitlene? Kan man svare et enkelt ja eller nei på om de har et innflytelsespotensial? Enhver minoritetsgruppe med en viss numerisk størrelse vil selvsagt ha et innflytelsespotensial, men gitt de forutsetningene jeg har kommet med under teorikapittelet om når man kan snakke om en gruppes innflytelsespotensial, er det da så entydig?

Etter en teoretisk gjennomgang av begrepet innflytelsespotensial la jeg til grunn tre kriterier for å avgjøre om det kan snakkes om et innflytelsespotensial hos den muslimske gruppen i USA: For det første må amerikanske muslimer ha en grad av solidaritet med hverandre på bakgrunn av en felles identitet, og videre ha et ønske om å opptre kollektivt for å oppnå et felles mål. For det andre må det eksistere en grad av organisering og et organisasjonsnettverk som klarer å koordinere og lede de individuelle aktivitetene, og til sist må de vise at de er i stand til å handle kollektivt på en effektiv måte. Jeg vil i de følgende deler oppsummere og kommentere hvorvidt det er mulig å snakke om et innflytelsespotensial for amerikanske muslimer, i forhold til mine hypoteser skissert i analytiske rammeverket.

6.1 Den muslimske gruppen – fellesidentitet.

Den første hypotesen om en gruppes innflytelsespotensial var som følger:

H1: Skal en gruppe øve politisk innflytelse må en forvente at gruppen under studie har en intern samhold – solidaritet – som gjør dem i stand til å bruke sine individuelle ressurser i et kollektiv for å oppnå et felles mål.

Amerikanske muslimer har lenge vært en del av det amerikanske samfunn. I første rekke gjennom de innfødte muslimene som i generasjoner har vært amerikanske borgere, men også innvandrerislamene har vært amerikanske

borgere i snart 30-40 år. Til tross for dette viser det seg at stadig negativ fokus på muslimske land – først og fremst pga. den pågående krigen mot terror – har ført til at den amerikanske befolkningen er negativt innstilt til amerikanske muslimer, og ikke opplever dem som en naturlig del av det amerikanske samfunnet. De årlige rapportene fra CAIR viser tydelig at amerikanske muslimer i økende grad har opplevd å bli trakassert og stigmatisert i årene etter 11. september 2001. Stadig flere rapporterer om å bli *racialized* (Leonard og Irvine, kommer:13) på grunn av deres religiøse overbevisning, og opplever derfor i stor grad å være i skjebnefellesskap med andre muslimer uavhengig av deres språklige, etniske og teologiske skillelinjer. Til tross for denne stigmatiseringen får oppgaven frem at det ikke har hatt en demobiliserende effekt på amerikanske muslimer, men heller en mobiliserende effekt. Leonard og Irvine (ibid) peker for eksempel på hvordan hendelsene 11. september 2001 til tross for sine negative implikasjoner også *åpnet* det politiske landskapet for amerikanske muslimer. Det er mye som tyder på at *trusselen* man opplever gjennom The Patriot Act og *angsten* av å ikke høre hjemme har hatt en samlende effekt slik Cho, Gimpel og Wu (2005:4) også foreslår.

Selv om det kan argumenteres for at amerikanske muslimer opplever sterk identitet med andre muslimer på bakgrunn av felles skjebnefellesskap, er det fortsatt mange hindre i veien før den muslimske gruppen klarer å fremstå som én enhetlig gruppe. Dr. Muqtedar Khan skriver at selv om det amerikanske systemet har sine barrierer er det først og fremst innad i det muslimske miljøet de største hindrene eksisterer (Khan, 2002:23):

“The single most important barrier to political cohesion in the American Muslim Community is the inability of the community to prioritize its political goals and identify a widely acceptable short list of political goals”

Jeg viser i oppgaven til politikkområder amerikanske muslimer kan enes om, men det er i følge Khan (2002:25) ennå langt til at alle amerikanske muslimer enes om de samme politiske målene. Kan hende det ikke blir mulig før alle deler den samme identiteten, nemlig identiteten som amerikansk muslim. Dette kan

ikke sies å være tilfelle i dag, hvor identiteten fortsatt er knyttet til opprinnelseslandet, og hvor språklige og teologiske skillelinjer i alt for stor grad er utslagsgivende for deres politiske atferd. Det kan virke som at det er ideen om å tilhøre en *Ummah* som blir underordnet, og ikke de interne uenighetene om politikkområder som jeg skriver i 3.4. Med andre ord klarer ikke den diffuse identiteten å samle amerikanske muslimer nok til at de fremstår som en samlet politisk aktør, selv om de i mange tilfeller har sammenfallende preferanser.

6.2 Muslimsk organisering – lederskap.

Den andre betingelsen for å kunne snakke om innflytelsespotensial var formulert med følgende hypotese:

H2: Dersom gruppen kan sies å ha felles identitet må de – for å klare å bruke sine kollektive ressurser mest effektivt – koordinere gruppens aktiviteter.

Når det kommer til lederskapet som kan koordinere og lede den kollektive bevisstheten i en politisk sammenheng er det ennå et godt stykke å gå for amerikanske muslimer. De politiske organisasjonene som ble dannet i løpet av 90-tallet har vist seg å være dyktige til å tale muslimenes sak i mediene, og det muslimske lederskapet har også vist seg å være i stand til å mobilisere den muslimske gruppen til å delta i valg. Rent empirisk kan det virke som at amerikanske muslimer i stor utstrekning fulgte de nasjonale paraplyorganisasjonenes oppfordring om å stemme i blokk, selv om man kan hevde at det særlig i 2004 var mange ”heldige” sammentreff som førte til en slik massiv blokkstemmegivning. Det er ikke lett å slå fast om amerikanske muslimer fulgte AMPCCs og AMTs oppfordring når de stemte Republikansk i 2000 og Demokratisk i 2004, eller valgte ut fra personlige valg. MAPS undersøkelsen fra 2004 gir noen antydninger til at AMTs oppfordring var viktig for muslimske velgere, men det er ikke lett å konstatere en slik sammenheng.

Der de politiske organisasjonene ikke har vist seg like effektive er når det kommer til det økonomiske kappløpet. Tall fra *Federal Election Commission*

(FEC) tydeliggjør at muslimske PACs har en tøff utfordring foran seg for å få amerikanske muslimer til å åpne sine lommebøker og bidra økonomisk gjennom de muslimske PACs, for at de skal klare å ta opp kampen med de andre PACs som er ute i samme ærend som dem – nemlig å øke sitt innflytelsespotensial. Gjennom min korte analyse av den sosiale profilen til amerikanske muslimer er det ikke lett å slå noe fast, men når vi vet hvilken betydning økonomien spiller i amerikanske politikk (jfr. 2.4.1) og tall fra muslimske PACs er gjennomgående lave, er det grunn til å tro at den sosiale organiseringen som eksisterer i dag ikke i tilstrekkelig grad er i stand til å få amerikanske muslimer til å bidra med sine økonomiske ressurser til et kollektivt formål.

Det politiske lederskapet, gjennom de politiske organisasjonene, møter i tillegg kritikk på andre områder. Selv om de muslimske organisasjonene får stor anerkjennelse blant amerikanske muslimer for sitt arbeid, er det langt igjen til å kunne snakke om *en effektiv bruk* av kollektive ressurser. Blant årsakene til det er i følge Dr. Muqtedar Khan (2002:17) at de i for stor grad er organisert langs etniske og nasjonale skillelinjer. Videre er det heller ikke heldig at innvandrer-muslimer og de innfødte muslimene ikke finner sammen i saker de ønsker å kjempe for. Selv om AMT kan sies å være et heldig unntak, er det fortsatt sjelden de innfødte og innvandrer-muslimene finner sammen i hensiktsmessige koalisjoner. De innfødte muslimene kritiserer innvandrer-muslimene for å ikke ta nok hensyn til deres problemer og utfordringer, og hevder at innvandrer-muslimene kun er opptatt av utenrikspolitikk, og av å pleie forholdet til sine gamle hjemland (Khan, 2002:19). Dette spisset seg i valgkampen i 2000 da AMPCCs tilslutning til Bush førte til at de innfødte dannet egne organisasjoner (Khan, 2002:18-19). I en artikkel på nettstedet *Ijtihad.org*⁶⁰ oppfordrer også Khan innvandrer-muslimske ledere til å komme bort fra fokuset på utenrikspolitikk og fokusere mer på lokale saker og bygge lokale forhold. I følge Khan (2002:25) er dette klassisk for dilemmaet med

⁶⁰ Khan, Muqtedar A. (2004) (lest 19. Mai 2006). "Political Memo to American Muslims: Rethinking American Muslim Politics", <http://www.ijthad.org/US-Elections-AMuslims.htm>

kollektiv handling. Alle grupper ønsker tettere samarbeid, men for å lykkes må alle gi slipp på sine hjertesaker. Bare på den måten vil de være i stand til å utvikle sterke politiske amerikansk-muslimske institusjoner, som er til gode for hele den muslimske befolkningen i USA.

Det muslimske lederskapet får også kritikk som har sin bakgrunn i professor Schattschneider påstand (1960:32) om organisasjoners rekruttering fra høyere sosiale lag. Ikke uventet ble de første skrittene mot politisk organisering tatt av muslimer som klart tilhørte en *upper social and economic status*. Det var selvutnevnte ledere og representanter for islam og muslimer i USA som ikke nødvendigvis hadde sin forankring i det muslimske miljøet i USA. Det var høyt utdannede (gjærne med vestlig utdanning), og fulgte i følge Leonard og Irvine (2005:5) en konservativ tolkning av islam⁶¹ og ønsket å representere og lede amerikanske muslimer. Dr. Aslam Abdullah, redaktør for *The Muslim Observer*, tar den 23. september 2003 et kraftig oppgjør med de toneangivende muslimske organisasjonene med sin krasse artikkel “*Who Really Represents Us?*”⁶². Uten å nevne navn kritiserer han de nasjonale politiske organisasjonene for bl.a. ikke å følge grunnleggende demokratiske prinsipper når det gjelder valg av lederskap, og sammenlikner lederskapene i disse med monarkiene i Golf-området, hvor lederskapet mer eller mindre sitter permanent. Også Dr. Muqtedar Khan kritiserer organisasjonene for i for liten grad å ta til seg strømningene som rører seg blant amerikanske muslimer generelt, og for å mele sin egen kake (www⁶³).

Et aspekt jeg bare i begrenset grad har dekket i oppgaven er det som kan omtales som dilemmaet med ‘*American Jihad*’. Jeg nevner hvordan beskyldningene om å være forbundet med ekstremister ligger løst i amerikansk offentlighet, og er en tung belastning for det muslimske lederskapet. Ved siden av de interne

⁶¹ Organisasjoner som ISNA, CAIR, AMA og MAS følger alle wahhabistiske tradisjonen.

⁶² Abdullah, Aslam (23. sep. 2003) (21. Mai 2006). “*Who Really Represents Us?*” http://www.altmuslim.com/perm.php?id=1299_0_25_0_C43

⁶³ Khan, Muqtedar M. (2004) (lest 10. mai 2006). “*American Muslim Taskforce, Misleading the Community: A Response to Tahir Ali.*” <http://www.ijtihad.org/AMT.htm>

utfordringene jeg peker på er dette blant den tøffeste utfordringen de møter. Det er viktig for de muslimske organisasjonene å være oppmerksom på eventuelle ekstremistiske tendenser, og utelukke disse fra sine aktiviteter, så raskt som mulig. Samtidig er det etter min mening ikke grunn til å godta de premissene som legges til grunn for beskyldningene, som i mange tilfeller kan sies å være ganske svake, og organisasjonene må fortsette å svare bestemt på beskyldningene som rettes mot dem. Men at det utgjør en utfordring for det muslimske lederskapet å stadig bli beskyldt for å ha skjult agenda med sine aktiviteter er det liten tvil om.

6.3 Deltakelse i valg

Min tredje hypotese omhandlet gruppens evne til å vise sin kollektive styrke:

H3: Når det interne samholdet og den sosiale organiseringen kan sies å være til stede – som gir et bilde av gruppens innflytelsespotensial – er det nødvendig at gruppen viser at de er i stand til å bruke sin kollektive ressurs på en effektiv måte.

Jeg valgte å fokusere på den muslimske gruppens bruk av deres stemmerett som eksempel på bruk av en individuell ressurs til et kollektiv formål. Det er særlig i strategivalget om bruken av den kollektive stemmegivningen at det muslimske lederskapet møter hardest intern kritikk. Som jeg er inne på i slutten av kapittel 5 har strategien med å stemme i blokk vært omdiskutert. I sin artikkel “*Presidential Elections 2004: What Should American Muslims Do?*” (også utgitt hos *Institute of Social Policy and Understanding (ISPU)*⁶⁴) peker Dr. Muqtedar Khan på de uheldige konsekvensene av strategien med blokkstemme. Selv om det mest nærliggende er å tenke at en minoritet øker sin innflytelse ved at alle som tilhører minoriteten stemmer likt – for enhet gir uten tvil styrke – er det problemer knyttet til å få hele minoriteten til å stemme likt. Som tidligere nevnt

⁶⁴ *Policy Brief #5*, august 2004.

var det tendenser til gnisninger mellom innvandrerislamere og de innfødte muslimene da AMPCC valgte å støtte Bush ved valgkampen i 2000 (Khan, 2002:18-19). Med stemmegivning i blokk kan skillene bli ytterligere synliggjort framfor å vise politisk enhet. Dr. Khan (2004:2) vedgår at blokkstemme har mange positive sider – særlig ved jevne valg, der en evt. blokkstemme kan være utslagsgivende for valget – men mener at en ukritisk bruk av blokkstemme kan føre med seg langt flere ulemper enn fordeler. Den første faren er selvsagt at man risikerer å stemme på den tapende part (slik tilfelle ble i 2004), og dermed bli skjøvet ytterligere ut i den politiske skyggen. Å satse alt på ett parti er en dårlig strategi, og Dr. Khan mener derfor at den beste måten å sikre amerikanske muslimers interesser på, uavhengig av valgresultat, er at amerikanske muslimer knytter nære bånd til begge⁶⁵ partier. Dr. Khan viser i den sammenheng til det jødiske miljøets nære bånd til *both* det Demokratiske og det Republikanske partiet, og hvordan de har tjent på et samarbeid med dem begge.

Dr. Muqtedar Khan er på ingen måte alene om kritisere blokkstemmegivningen. I *Pakistan Link* kunne man i løpet av sommeren og høsten 2004 følge en intens diskusjon blant amerikanske muslimske skribenter om strategien om blokkstemme. Generelt er argumentasjonsrekken blant kritikere av strategien med blokkstemme lik den Dr. Khan presenterer, og er med på å vise at amerikanske muslimer fortsatt famler etter den rette strategien for å oppnå den innflytelsen deres numeriske styrke gir et potensial til å oppnå.

⁶⁵ Valg av et tredje parti ved presidentvalgene er for han fullstendig bortkastet.

7. Avslutning

Min oppgave om amerikanske muslimers innflytelsespotensial tar opp noen av de grunnleggende problemstillingene statsvitenskap som fagretning er interessert i; Hvem som oppnår makt og innflytelse i et pluralistisk system, og hva som får individer til å mobilisere sine individuelle ressurser – det være seg penger, tid, informasjon o.a. – til bruk for gruppen de tilhører. Skjebnefellesskap på bakgrunn av lik sosial klasse, lik etnisk eller religiøs tilhørighet kan under gitte omstendigheter medføre at individer velger å opptre samlet for å øke sin makt og innflytelse. Det antas at gruppen med innflytelse besitter flere politiske ressurser enn grupper som blir subjekt for maktutøvelsen. Imidlertid er det å besitte politiske ressurser ikke ensbetydende med faktisk innflytelse. Da snakkes det om gruppens innflytelsespotensial. Gruppen må bruke de politiske ressursene i politisk sammenheng, noe som avhenger av gruppens indre samhold og organisering. Dette samholdet og organiseringen er i seg en kollektiv ressurs som gjør mobiliseringen av de andre ressursene mulig. Innflytelsespotensialet avhenger også av om medlemmer av gruppen er enige i de politiske målene og om de er i stand til å utnytte sine mobiliserte politiske ressurser på en effektiv måte.

Av den foregående drøftelsen i kap. 6 er det fristende å trekke den konklusjonen at amerikanske muslimer pr. i dag *ikke* har et innflytelsespotensial i USA. Amerikanske muslimer er i for stor grad splittet av språklige, nasjonale og kulturelle forskjeller. Midtøsten historie har også vist at ideen om å tilhøre *Ummah* taper i møte med nasjonalismen, og det er lite som tyder på at amerikanske muslimer står frem som en samlet minoritet på nasjonalt nivå i USA. Det muslimske lederskapet evner heller ikke å bygge videre på den fellesidentiteten den stadige stigmatiseringen av muslimer i USA gir grobunn til å skape, ved å selv organisere seg langs etniske og nasjonale skillelinjer.

Men det er viktig å ha i mente at min analyse har handlet om felles identitet, organisering og lederskap på et *nasjonalt* nivå. Situasjonen kan være helt

annerledes på delstats- og lokalt nivå. Wrong (1997:196) skriver om *'law of the superiority of small numbers'* som går ut på at det er langt vanskeligere å mobilisere en stor gruppe i motsetning til en mindre gruppe. Det kan ut i fra tenkes at det er enklere for det lokale muslimske lederskapet å mobilisere og koordinere de individuelle ressursene til den muslimske befolkningen på lokalt nivå enn det er å koordinere alle amerikanske muslimer. Det gjør at det ikke er mulig å svare noe klart om amerikanske muslimers innflytelsespotensial i USA generelt, men på nasjonalt nivå er det fortsatt en lang vei å gå.

Erfaringene med AMPCC og AMT gir grunn til optimisme på amerikanske muslimers vegne. Det er mulig å skimte en fremgang i forhold til politisk modenhet i løpet av de siste 5-6 årene. MPAC ønsket som kjent ikke å følge AMTs oppfordring til å støtte Kerry i 2004, men forlot heller ikke paraplyen AMT. I motsetning til år 2000 hvor de innfødte muslimene dannet egne organisasjoner grunnet uenigheter med AMPCC. MPAC viste at samarbeid ikke er ensbetydende med konformitet, og beslutningen demonstrerte at amerikanske muslimer nå evner å være enige om sin uenighet, noe som er et godt utgangspunkt for videre arbeid. Det gir også mulighet til å følge Dr. Khans oppfordring til å utnytte indre uenigheter til å danne relasjoner med begge partiene i amerikansk politikk, uten at man dermed slutter å samarbeide med hverandre for å fremme muslimske interesser i USA – det være seg innen utenriks- eller innenrikspolitikken. Uavhengig av de eksisterende skillene har amerikanske muslimer de samme utfordringene og det er i muslimske organisasjoners egeninteresse å samarbeide tettest mulig med hverandre.

Valgene i 2000 og 2004 viser at amerikanske muslimer for alvor ønsker å være en del av det amerikanske politiske system, og har et reelt ønske om å påvirke offentlig beslutninger. Andelen førstegangsvelgere som har en oppadgående tendens gir også grunn til optimisme for amerikanske muslimer. Hinder ligger i å komme frem til enighet om hvordan *den amerikanske utfordringen* best skal overkommes. De politiske organisasjonene og deres paraplyorganisasjoner har fremdeles ikke klart å artikulere noen klare strategier for hvordan de skal møte

denne utfordringen. Samtidig er ikke dette veldig overraskende. Den muslimske befolkningen i USA er fortsatt ny i amerikansk kontekst, og deres politiske erfaring varierer ut fra hvilken muslimsk gruppe man snakker om. Debatten om stemmegivning i blokk viser i tillegg at den muslimske gruppen er i ferd med å komme ut i fra den isolasjonistiske tankegangen, og famler etter å finne sin posisjon, og den rette strategien. Det vil ta tid, men tiden er på amerikanske muslimers side. Fortsatt er en stor andel, og i følge Nimer (2002:175) kanskje den største andelen, av amerikanske muslimer i ikke stemmeberettiget alder, og det er i første rekke de – som *er* amerikanske muslimer – som skal finne frem til svaret på den amerikanske utfordringen.

Kildeliste

Aardal, Bernt (1999). "Issue Voting and the Political Agenda: A Spiral of Silence?" kap. 12 i Narud, Hanne Marthe (red) og Aalberg, Toril: *Challenges to Representative Democracy: Parties, Voters and Public Opinion*. Fagboforlaget.

Aardal, Bernt (2002). "Demokrati og valgdeltakelse – en innføring og oversikt," kap. 1 i Bernt, Aardal (red): *Valgdeltakelse og lokaldemokrati*. Oslo: Kommuneforlaget AS.

Aardal, Bernt og Waldahl, Ragnar (2004). "Bestemmer mediene hva vi skal mene, eller bare hva vi skal mene noe om?" kap. 12 i Narud m.fl. (red): *I valgkampens hete*. Universitetsforlaget.

Bachrach, Peter og Baratz, Morton S. (1970). *Power and poverty: theory and practice*. New York: Oxford University Press.

Bell, Roderick, David V. Edwards, R. Harrison Wagner (1969). *Political power: a reader in theory and research*. New York: Free Press.

Bell, Roderick (1969). "Political Power: The problem of Measurement," kap. 2 i Roderick Bell, David V. Edwards, R. Harrison Wagner: *Political power: a reader in theory and research*. New York: Free Press.

Brochmann, Grete og Rogstad, Jon (2004). "Kap. 1: På Sidelinjen? Vilkår for deltakelse og organisasjonsliv i Norge", i Bengtson, Bo (red): *Foreningsliv, makt och integrasjon. Departementserien (49)* ss. 315-341.

Castles, Stephen og Miller, Mark J. (2003). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. New York: Palgrave Macmillan

Cho, Wendy K. T., Gimpel, James G. og Wu, Tony (2005). "Threat-Driven Political Participation: Anxiety and Voter Mobilization after 9/11". Presentert for Midwest Political Science Association Convention, Chicago, April 7-9. Konferansepapir.

Dahl, Robert A. (1961). *Who Governs? Democracy and Power in an American City*. New Haven: Yale University Press.

Dahl, Robert A. (1969). "The Concept of Power," kap. 8 i Roderick Bell, David V. Edwards, R. Harrison Wagner: *Political power: a reader in theory and research*. New York : Free Press.

Dahl, Robert A. (1991). *Modern Political Analysis*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Dahl, Robert A. (2001). *How Democratic Is the American Constitution?* New Haven: Yale university Press.

Esposito, John L. (1998). *Islam the Straight Path*. New York: Oxford University Press.

Fandy, Mamoun (2002). "Interface between Community and State. U.S. Policy toward the Islamists," kap. 13 i Haddad, Yvonne Y. (red): *Muslims in the West. From Sojourners to Citizens*. Oxford New York: Oxford University Press.

Findley, Paul (2001). *Silent No more – Confronting America's False Images of Islam*. Maryland: Amana publications.

Fiorina, Morris P, Peterson E. Paul og Voss, D. Stephen (2004). *Americas New Democracy*. New York: Longman Publishers.

Fiva, Eirik (1982). *Hva er makt?* Bodø: NDH Rapport 1982:13.

Haddad, Yvonne Y. og Smith, Jane I. (1994). *Muslim communities in North America*. Albany: State University of New York Press.

Haddad, Yvonne Y. og Esposito, John L. (1998). *Muslims on the americanization path?* Atlanta: Scholars Press.

Hasan, Asma Gull (2000). *American Muslims: the new generation*. New York: Continuum.

Hernes, Gudmund (1983). *Makt og styring*. Oslo: Gyldendal.

Ilyas Ba-Yunus og Kassim Kone (2004). "Muslim Americans, A Demographic Report," kap. 11 i Bukhari, Zahid H. (red): *Muslims' place in the American public square: hope, fears, and aspirations*. Walnut Creek, Calif.: AltaMira Press.

Iyengar, S. and D. Kinder (1987). "News That Matter," kap. 12 i *News That Matters: Television and American Opinion*. Chicago, IL: University of Chicago Press. ss. 112-133.

Johnson, Steve A. (1991). "Political Activity of Muslims in America" kap. 8 i Haddad, Yvonne Y. (red): *The Muslims of America*. New York: Oxford University Press.

Kymlicka, Will (2003). "Immigration, Citizenship, Multiculturalism: Exploring the Links," kap. 12 i Spencer, Sarah (red): *The Politics of Migration: Managing Opportunity, Conflict and Change*. Malden, Mass.: Blackwell.

Lasswell, Harold D. og Kaplan, Abraham (1950). *Power and Society*. New Haven: Yale University Press.

Lawrence, Bruce B. (2002). *New Faiths, Old Fears – Muslims and other Asian immigrants in American Religious Life*. New York: Columbia University Press.

- Leonard, Karen (2002). "South Asian Leadership of American Muslims" kap. 15 i Haddad, Yazbeck Y. (red): *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*. Oxford New York: Oxford University Press.
- Leonard, Karen og UC Irvine (kommer). "Finding Places in the Nation: Immigrant and Indigenous Muslims in America," i Pierrette Hondagneu-Sotelo (red): *Religion and Social Justice for Immigrants*. University of Rutgers Press.
- Lukes, Steven (1974). *Power: a radical view*. Basingstoke: Macmillan.
- Mazrui, Ali A. (1996). "Between the crescent and the star-spangled banner: American Muslims and US. foreign policy" *International Affairs* 72, 3 ss. 493-506.
- Melby, Svein (2004). *Bush-revolusjonen*. Oslo: Aschehoug.
- Milbrath, Lester W. og Goel, M. L. (1977). *Political participation: how and why do people get involved in politics?* Chicago: Rand McNally.
- Mordal, Tove (1989). *Som man spør, får man svar: arbeid med survey-opplegg*. Oslo: TANO.
- Nimer, Mohamed (2002). *The North American Muslim resource guide: Muslim community life in the United States and Canada*. New York: Routledge.
- Nimer, Mohammed (2002). "Muslims in American Public Life," kap. 11 i Haddad, Yazbeck Y. (red): *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*. Oxford New York: Oxford University Press.
- Nimer, Mohamed (2004). "Muslims in the American Body Politic," kap. 6 i Bukhari, Zahid H. (red): *Muslims' place in the American public square: hope, fears, and aspirations*. Walnut Creek, Calif.: AltaMira Press.
- Noakes, Greg (1998). "Muslims and the American Press," kap. 11 i Haddad, Yvonne Y. og Esposito, John L. *Muslims on the americanization path?* Atlanta: Scholars Press
- Paddison, Ronan (1983). *The fragmented state: the political geography of power*. Oxford: Blackwell.
- Petrocik, John R. (1996). "Issue Ownership in Presidential Elections with a 1980 Case Study." *American Journal of Political Science*. University of Texas Press 40 (3) ss. 825-850.
- Pipes, Daniel (2002). *In the Path of God – Islam and political power*. New Jersey: Transaction publishers.
- Polsby, Nelson W. (1963). *Community power and political theory*. New Haven: Yale University Press.

Predelli, Line Nyhagen (2003). *Uformelle veier til makt: om minoritetskvinnens politiske innflytelse*. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998-2003 i samarbeid med Unipub.

Rokkan, Stein og Campbell, Angus (1960). "Citizen participation in political life". *International social science journal*, vol. 12, no. 1.

Rossouw, Pierre (1995). "Ecumenism and Fundamentalism". *Theological Forum*. Vol. XXIII, No. 2, June 1995.

Safi, Loyay M. (1999). "The Transforming Experience of American Muslims: Islamic Education and Political Maturation" kap 3. i Haque, Amber (red): *Muslims and Islamization in North America: Problems and Prospects*. Beltsville, Md.: Amana.

Schattschneider, E. E. (1960). *The semisovereign people: a realist's view of democracy in America*. Hinsdale, Ill.: Dryden Press.

Smith, Hedrick (1989). *The power game: how Washington works*. New York: Ballantine Books.

Stava, Per (2002). "Valdeltaking i Norden – normer, egeninteresse eller meningsstyring," kap. 5 i Aardal, Bernt (red): *Valdeltakelse og lokaldemokrati*. Oslo: Kommuneforlaget AS.

Steven, Emerson (2002). *American Jihad – the Terrorists Living Among Us*. New York: The Free Press.

Takim, Liyakat (2002). "Multiple Identities in a Pluralistic World: Shi'ism in America," kap. 14 i Haddad, Yazbeck Y. (red): *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*. Oxford New York: Oxford University Press.

Wagner, R. Harrison (1969). "The Concept of Power and the Study of politics," kap. 1 i Roderick Bell, David V. Edwards, R. Harrison Wagner: *Political power: a reader in theory and research*. New York: Free Press.

Walzer, Michael (1992). *What it means to be an American*. New York: Marsilio.

Wrong, Dennis H. (1997). *Power: Its Forms, Bases, and Uses*. New Brunswick: Transaction Publishers.

Waage, Peter Normann (2004). *Islam i en moderne verden: et essay om dialog*. Oslo: Cappelen.

Undersøkelser og rapporter:

Green, John C., Corwin E. Smith, James L. Guth og Lyman A. Kellstedt (2004). *The American Religious Landscape and the 2004 Presidential Vote: Increased Polarization*. University of Akron.

Genesis Research (august 2004). *Islam and Muslims: A Poll of American Public Opinion*.

Kosmin, Barry A., Egon Mayer og Ariela Keysar (2001). *American Religious Identification Survey*. The Graduate Center of the City University New York.

Muslims in the American Public Square (2001). *Amerian Muslim Poll*. Georgetown University.

Muslims in the American Public Square (2004). *Shifting Political Winds og Fallout from 9/11, Afghanistan, and Iraq*. Georgetown University.

TNS Gallup (2006). *Holdninger til integrasjon og internasjonale konflikter blant muslimer i Norge og den norske befolkningen generelt*. Oslo.

Amerikansk-muslimske organisasjoner:

American Muslim Alliance (AMA). <http://www.amaweb.org/>

American Muslim Council (AMC). <http://www.amcnational.org/index.html>

Muslim Public Affairs Council (MPAC). <http://www.mpac.org/>

Council on American-Islamic Relations (CAIR). <http://www.cair.com/>

Islamic Circle of North America (ICNA). <http://www.icna.org/>

Islamic Society of North America (ISNA). <http://www.isna.net/>

Muslim American Society (MAS). <http://www.masnet.org/>

